

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE

Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov

Katedra udržateľného poľnohospodárstva a herbológie

1131718

**VÝVOJ PLTNÍCTVA NA RIEKE DUNAJEC A JEHO PRÍNOS PRE ROZVOJ
VIDIECKEHO TURIZMU V ZAMAGURÍ**

2011

Štefan Regec

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE
FAKULTA AGROBIOLÓGIE A POTRAVINOVÝCH ZDROJOV

VÝVOJ PLTNÍCTVA NA RIEKE DUNAJEC A JEHO PRÍNOS PRE ROZVOJ
VIDIECKEHO TURIZMU V ZAMAGURÍ

Bakalárska práca

Študijný program:	Udržateľné poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
Študijný odbor:	4140700 Všeobecné poľnohospodárstvo
Školiace pracovisko:	Katedra udržateľného poľnohospodárstva a herbológie
Školiteľ:	Miroslav Habán, Ing., PhD.

Nitra 2011

Štefan Regec

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Názov záverečnej práce: Vývoj pltníctva na rieke Dunajec a jeho prínos pre rozvoj vidieckeho turizmu v Zamagurí

Označenie záverečnej práce: bakalárska práca

Jazyk, v ktorom sa práca vypracuje: slovenský

Anotácia (nepovinné):

Študent: Štefan Regec

Fakulta: Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov

Študijný program: udržateľné poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

Študijný odbor: 6.1.1 všeobecné poľnohospodárstvo

Školiace pracovisko: Katedra udržateľ. poľnohospodárstva a herbológie

Fakulta: Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov

Školiteľ: Ing. Habán Miroslav, PhD.

Konzultant:

Vedúci školiaceho pracoviska: Ing. Týr Štefan, PhD.

Dátum schválenia: 30.11.2010

.....
podpis vedúceho školiaceho pracoviska

Čestné vyhlásenie

Podpísaný Štefan Regec vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Vývoj pltníctva na rieke Dunajec a jeho prínos pre rozvoj vidieckeho turizmu v Zamagurí“ vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 15. marca 2011

Štefan Regec

Pod'akovanie

Dovoľujem si touto cestou poďakovať vedúcemu bakalárskej práce Ing. Miroslavovi Habánovi, PhD. za jeho cenné rady, pripomienky a metodické usmernenie pri vypracovaní bakalárskej práce.

Abstrakt

REGEC Štefan, 2011. Vývoj pltníctva na rieke Dunajec a jeho prínos pre rozvoj vidieckeho turizmu v Zamagurí. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov: Katedra udržateľného poľnohospodárstva a herbológie, vedúci bakalárskej práce: Ing. Miroslav Habán, PhD., 2011, 59 s., 10 obr. 9 tab.

Cieľom bakalárskej práce bolo spracovať literárny prehľad vidieckeho cestovného ruchu, históriu pltníctva na Slovensku a z dostupných literárnych zdrojov vypracovať charakteristiku subregiónu Zamagurie, ktoré patrí k územiám s najväčším potenciálom pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Disponuje pozoruhodnými prírodnými krásami, vzácnymi druhmi flóry a fauny, bohatou históriou, množstvom kultúrno – historických pamiatok, ale aj typickým folklórom a zachovalou architektúrou. Jeho súčasťou je Pieninský národný park, ktorý poskytuje veľa možností pre pešiu turistiku a cykloturistiku. Najväčšou atrakciou subregiónu Zamagurie je splav na tradičných goralských drevených pltiach po rieke Dunajec.

Z vyhodnotenia Swot analýzy vyplýva, že Zamagurie vďaka svojmu prírodnému potenciálu, malej hustote obyvateľstva a vysokej miere nezamestnanosti má všetky predpoklady na rozvoj vidieckeho turizmu. Pltníctvo na rieke Dunajec má dominantný vplyv na ekonomický rast a rozvoj obcí, oživuje počas sezóny celý subregión a je naň naviazaný veľký počet podnikateľských aktivít a pracovných miest. Ďalšiemu rozvoju vidieckeho cestovného ruchu by mohlo napomôcť rozšírenie ponuky služieb, ich skvalitnenie, ako aj vhodná propagácia subregiónu Zamagurie.

Kľúčové slová: vidiecky turizmus, subregión Zamagurie, pltníctvo, Dunajec.

Abstract

REGEC Štefan, 2011. Expansion of rarting (raft down) on Dunajec river and its benefits for fordevelopment of rural tourism in Zamagurie. Slovak Univeversity of Agriculture in Nitra. Faculty of Agrobiology and Food Resources: Department of Sustainable Agriculture and Herbology. Head of bachelor work: Ing. Miroslav Habán, PhD., 2011, 59 p., 10 fig. 9 tab..

The main target of my bachelor thesis was make a literary review rural tourism, history of rafting on Slovakia, and from available literary source draw up characteristic subregion Zamagurie, which is once of the biggest potential area of development of rural tourism. This subregion has got remarkable natural beauty, rare species of flora and faun, recoures of history, amount of culture-historical monuments, but also typical folk and well-preserved architecture.

There is Pieninsky national park, which is part of this subregion. It provides fairly abilities for hiking and biking. The biggest attraction of subregion Zamagurie is raft down on the traditional gorals wood rafts called „plte“ on the Dunajec river.

The evaluation of SWOT analysis resulting, that Zamagurie has all the prerequisites for development of rural tourism thanks to its natural potential, low population density and high unemployment.

The river drive (rafting) on Dunajec river has a dominant effect for economic growth and development of municipalities, it resurges all of subregion during tourist season, and a lots of business activities and job opportunities are designed for it.

Increasing service offerings, their improvement and appropriate propagation of subregion Zamagurie could by helpful for another expansion of rural tourism.

Key words: rural tourism, subregion Zamagurie, rafting, Dunajec

Obsah

Zoznam tabuliek	9
Úvod	10
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky.....	11
1.1 Charakteristika cestovného ruchu, jeho druhy a formy.....	11
1.1.1 Definícia cestovného ruchu.....	11
1.1.2 Druhy cestovného ruchu	12
1.1.3 Formy cestovného ruchu.....	13
1.2 Vidiecky cestovný ruch	15
1.2.1 Charakteristika vidieckeho cestovného ruchu	15
1.2.2 Agroturizmus	15
1.2.3 Základné črty vidieckeho cestovného ruchu.....	16
1.2.4 Pozitíva a negatíva cestovného ruchu v miestnom rozvoji.....	17
1.3 História pltníctva	18
1.3.1 Podmienky vzniku pltníctva	18
1.3.2 Historický vývoj slovenského pltníctva.....	19
2 Cieľ práce.....	26
3 Materiál a metódy	27
3.1 Metódy práce	27
3.2 Nadväznosť bakalárskej práce na riešenie projektov	27
3.3 Metodický postup vypracovania bakalárskej práce.....	27
4 Výsledky práce	29
4.1 Charakteristika subregiónu Zamagurie.....	29
4.1.1 Geografická charakteristika	29
4.1.2 Klimatické pomery.....	29
4.1.3 Hydrologická charakteristika	30
4.1.4 Rastlinstvo.....	30
4.1.5 Živočíšstvo	31
4.1.6 Stručný prehľad histórie.....	32
4.1.7 Doprava.....	33
4.1.8 Prírodné bohatstvo a kultúrne dedičstvo okolia.....	33

4.1.8.1	Prírodné zaujímavosti	34
4.1.8.2	Turistické zaujímavosti.....	35
4.1.8.3	Historické pamiatky	35
4.1.8.4	Tradičné podujatia	37
4.2	Pltníctvo v súčasnosti	37
4.2.1	Plte na Váhu	37
4.2.2	Plte na Orave.....	39
4.2.3	Plte na Hrone.....	40
4.2.4	Plte na Dunajci	41
4.3	Swot analýza rozvoja subregiónu Zamagurie.....	47
5	Diskusia	50
6	Návrh na využitie poznatkov.....	52
7	Záver.....	54
8	Použitá literatúra	55
9	Prílohy	59

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1	Cenník lístkov – prepravné na pltiach (Zdroj: www.plte.strecno.sk).....	38
Tabuľka 2	Cenník lístkov – prepravné na pltiach (Zdroj: www.plte-orava.sk).....	39
Tabuľka 3	Cenník lístkov – prepravné na pltiach (Zdroj: www.pltnici.sk).....	44
Tabuľka 4	Cenník lístkov – prepravné na pltiach (Zdroj: www.1-pltnicka.sk).....	44
Tabuľka 5	Cenník lístkov – prepravné na pltiach (Zdroj: www.pltnictvo.sk).....	44
Tabuľka 6	Cenník lístkov – prepravné na pltiach (Zdroj: www.nokle.sk).....	45
Tabuľka 7	Cenník lístkov – prepravné na pltiach (Zdroj: www.antiquavilla.sk).....	45
Tabuľka 8	Kilometrovník prepravných vzdialeností v km na rieke Dunajec.....	46
Tabuľka 9	Matica modelových stratégií analýzy SWOT pre rozvoj subregiónu Zamagurie.....	48

Úvod

Zamagurie predstavuje jedinečné územie, ktorého súčasťou je Pieninský národný park. Oplýva neobyčajnými prírodnými krásami, bohatou históriou, zachovalou ľudovou architektúrou, historickými a kultúrnymi pamiatkami, typickým folklórom a tradíciami, liečivými prameňmi a kúpeľami, jedinečnými a vzácnymi druhmi fauny a flóry, množstvom možností pre turistiku, cykloturistiku a aktívne trávenie voľného času. Celý subregión je učebnicovým príkladom vidieckeho cestovného ruchu - nízka hustota obyvateľstva, takmer žiadny priemysel, nenarušený ráz krajiny, nádherná príroda, zachovalá architektúra, udržiavanie ľudových tradícií. Patrí preto k územiám s najväčším potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu na Slovensku. Najväčšou atrakciou je splav na goralských drevených pltiach po rieke Dunajec, ktorý má dlhú tradíciu. Vstupom Slovenska do Schengenského priestoru došlo k výraznejšiemu pohybu zahraničných turistov a tiež k väčšiemu pohybu poľských turistov v tomto pohraničnom regióne.

Ústrednou témou bakalárskej práce je pltníctvo na rieke Dunajec a jeho prínos pre vidiecky cestovný ruch v Zamagurí. Dôvodom výberu tejto témy bol môj osobný záujem na získaní informácií o potenciáli rozvíjajúceho sa cestovného ruchu, nakoľko mi je Zamagurie, rieka Dunajec a pltníctvo s ňou spojené od detstva veľmi blízke.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Charakteristika cestovného ruchu, jeho druhy a formy

1.1.1 Definícia cestovného ruchu

Cestovný ruch patrí medzi najdynamickejšie sa rozvíjajúce odvetvia svetového hospodárstva. Podľa WTTC sa cestovný ruch podieľa na tvorbe HDP vo svete takmer 11%, v štátoch EÚ v priemere 13,5% a zamestnáva takmer 11% pracovných síl. Ekonomický význam odvetvia rastie každým rokom. Pozitívne účinky cestovného ruchu sa prejavujú v ekonomickej a mimoekonomickej oblasti (Jarábková, 2007).

C. Kaspar definuje cestovný ruch ako súhrn vzťahov a javov, ktoré vyplývajú z cestovania alebo pobytu osôb, pričom miesto pobytu nie je hlavným ani trvalým miestom bývania a zamestnania (Kaspar, 1995).

Podľa definície Svetovej organizácie cestovného ruchu (World Tourism Organization – WTO) pod pojmom cestovný ruch v širšom slova zmysle rozumieme všetok pohyb človeka mimo miesta bydliska okrem jeho cesty do práce počas doby kratšej ako jeden ucelený rok s cieľom zotavenia, kúpeľnej liečby, poznávania, kultúrneho i športového vyžitia a služobných ciest (Otepka- Habán, 2007).

Ďalšia definícia cestovného ruchu hovorí, že cestovný ruch je súbor aktivít v určitom prostredí, ktoré uspokojujú potreby ľudí súvisiace s cestovaním mimo trvalého bydliska, bez rozdielu, či dôvodom tohto cestovania je oddych alebo nepravidelná povinnosť (služobná cesta) (Novacká - Kulčáková, 1996).

Z hľadiska štatistiky sa podľa Svetovej organizácie cestovného ruchu (UNWTO) cestovným ruchom rozumie činnosť osoby, ktorá cestuje na prechodnú dobu do miesta mimo svojho bežného životného prostredia, pričom hlavný cieľ cesty je iný ako vykonávanie zárobkovej činnosti v navštívenom mieste. Cestovný ruch je otvorený a dynamicky sa vyvíjajúci systém, ktorý tvoria dva podsystémy – subjekt/návštevník (nositeľ dopytu) a objekt cestovného ruchu (nositeľ ponuky) (Gúčík, 2006).

1.1.2 Druhy cestovného ruchu

Druhy cestovného ruchu vyjadrujú motívy a prevažujúce záujmy, ktoré vedú ľudí na účasť v cestovnom ruchu (Otepka- Habán, 2007).

K základným druhom cestovného ruchu patrí:

A/ Rekreačný cestovný ruch (rekreácia), ktorý je zameraný hlavne na odpočinok a na obnovu (regeneráciu) telesných i duševných síl človeka. Podľa používaného dopravného prostriedku sa rozlišuje *turistika pešia, lyžiarska, vodná, cykloturistika, hipoturistika, mototuristika* a podobne.

Špeciálnym typom rekreačného cestovného ruchu je *vidiecky turizmus* vrátane *agroturizmu* (tzv. poľnohospodársky cestovný ruch), pri ktorom sa rekreačný pobyt na vidieku spája s ubytovaním a často aj s činnosťou v poľnohospodárskej usadlosti. Protipólom vidieckej turistiky je *mestský cestovný ruch*, hlavne v mestách so zachovalým historickým jadrom, ktoré majú dostatočnú infraštruktúrnú vybavenosť a organizujú rozličné turisticky atraktívne podujatia.

K rekreačnému cestovnému ruchu zaraďujeme tiež *liečebné pobyty* v kúpeľoch, ktoré sú typické liečebnými činnosťami a postupmi na klientoch prevádzanými pod odborným dohľadom.

B/ Kultúrno-poznávací cestovný ruch je motivovaný túžbami uspokojovania duchovných potrieb ľudí: poznávaním, zabávaním, vzdelávaním sa; (návšteva kultúrno-historických pamiatok, múzeí, festivalov, výstav, a pod.). Zaraďujeme sem aj *náboženský (religiózný) cestovný ruch* (pútnická turistika), kde motívom je návšteva pútnických miest, cirkevných pamiatok a rôznych náboženských udalostí. Slovensko má bohatý kultúrno-historický potenciál pre rozvoj kultúrneho cestovného ruchu.

C/ Športový cestovný ruch umožňuje stále väčšiemu počtu športových fanúšikov navštíviť rôzne športové udalosti (Olympijské hry, majstrovstvá sveta, majstrovstvá Európy, a pod.). Väčšinou má krátkodobý charakter a účastníci v ňom vystupujú ako pasívni športoví diváci.

Tento druh cestovného ruchu zahŕňa aj pobyt (kempovanie, karavaning) vo vhodnom prostredí spojený s vykonávaním rozličných športových činností, napr.: turistika – pešia, horská, vodná, cykloturistika a pod.

Súčasťou športového cestovného ruchu je aj dobrodružný cestovný ruch, ktorý je výsledkom túžby človeka po objavovaní a osobnom prežívaní zážitkov (túžba po

zdoľávaní vysokých miest, potápanie, poznávanie odľahlých končín sveta, extrémne športy - rafting, a pod.).

D/ Spoločensky zameraný cestovný ruch (etnický, krajanský) je motivovaný návštevou príbuzných, alebo miesta odkiaľ pochádzajú predkovia.

E/ Profesionálne – obchodne zameraný cestovný ruch je spojený s výkonom služobných povinností a služobných ciest (rokovanie s obchodnými partnermi, účasť na veľtrhoch, výstavách a podobne). Pre služobné cesty smerujúce na kongresy, konferencie a semináre sa používa termín *kongresová turistika*.

Medzi druhy cestovného ruchu sa radí aj tzv. *nákupná turistika* (shopping), ktorá je rozšírená predovšetkým v prihraničných oblastiach.

Jednotlivé druhy cestovného ruchu sa v praxi väčšinou nevyskytujú v čistej podobe. Obvykle sa vzájomne prelínajú a dopĺňajú, čím umožňujú účastníkom prežiť zaujímavé a rôznorodé zážitky počas ich dovolenky.

Cestovný ruch môžeme rozdeľovať aj podľa množstva iných hľadísk.

1.1.3 Formy cestovného ruchu

Rôzne formy cestovného ruchu sa odvíjajú od rôznych triediacich kritérií resp. hľadísk (Jarábková, 2007).

1. *geografické hľadisko:*

- a) domáci
- b) národný
- c) medzinárodný
- d) zahraničný

2. *dĺžka pobytu:*

- a) krátkodobý
- b) dlhodobý

3. *počet účastníkov cestovného ruchu:*

- a) individuálny
- b) kolektívny
- c) masový
- d) ekologický

-
4. *vek účastníkov cestovného ruchu:*
 - a) mládežnícky
 - b) rodinný
 - c) seniorský
 5. *ročné obdobia:*
 - a) celoročný
 - b) sezónny
 - c) mimosezónny
 6. *spôsob organizovania:*
 - a) individuálne cesty
 - b) organizované cesty (zázajzd)
 7. *spôsob financovania:*
 - a) cestovný ruch prostredníctvom predfinancovania
 - b) cestovný ruch prostredníctvom dodatočného financovania
 8. *vplyv na platobnú bilanciu:*
 - a) aktívny
 - b) pasívny
 9. *použitý dopravný prostriedok:*
 - a) železničný
 - b) lodný
 - c) letecký
 - d) agroturistika
 10. *spôsob ubytovania:*
 - a) hotelový
 - b) parahotelový
 11. *prevažujúce miesto pobytu:*
 - a) mestský
 - b) prímestský
 - c) vidiecky
 - d) horský
 - e) prímorský

1.2 Vidiecky cestovný ruch

1.2.1 Charakteristika vidieckeho cestovného ruchu

Vidiecky cestovný ruch, tiež nazývaný „zelená turistika“, patrí k alternatívnym možnostiam využívania voľného času, rozvíja regióny s malou hustotou obyvateľstva. Turisti navštevujú vidiecke prostredie, spoznávajú pomery a využívajú prírodné zdroje. Cieľovými skupinami zákazníkov sú individuálni turisti, rodiny s deťmi a malé skupinky, ktoré obyčajne cestujú autom. Vidiecky turizmus je založený na aktívnom využívaní osídlenia pre rekreačno – turistický pobyt (Benčíč, 2007).

Vidiecky turizmus predstavuje na Slovensku relatívne novú formu cestovného ruchu. Je to realizácia turistiky vo vidieckom priestore, mimo rekreačných a turistických centier. Vidiecka turistika predstavuje súbor rekreačných aktivít, ktoré sa viažu na prostredie vidieckeho osídlenia odlišné od civilizačných rekreačných aktivít. Jej osobitosť spočíva v decentralizácii ubytovacích zariadení, čo umožňuje rozptýliť početnosť turistov a tak eliminovať negatívne vplyvy, ktoré so sebou prináša vysoká koncentrácia ľudí v turistických centrách. Dáva príležitosť individuálnym aktivitám pri ponuke produktu, a jeho realizácii. Forma realizácie aktivít vidieckeho turizmu znamená určitým spôsobom návrat k prírode, k tradíciám a k činnostiam ktorými sa bezprostredne zaobstarávajú základné potreby na živobytie. Je to osobitná forma rekreácie vo vidieckom prostredí pri využití najrôznejších daností, ktoré toto prostredie poskytuje (lúky, lesy, rybníky, rieky, miestne remeslá, folklór a pod.) (Otepka - Habán, 2007).

Hlavnou úlohou vidieckeho turizmu je prebudiť tieto oblasti a zapojiť ich do cestovného ruchu, priniesť finančné zdroje do týchto oblastí a vytvoriť nové pracovné príležitosti pre miestne obyvateľstvo, pričom nie je žiaduce premeniť tieto lokality na veľké turistické centrá, ale zachovať ich pôvodný charakter (Habán - Otepka, 2004).

1.2.2 Agroturizmus

Agroturizmus je podnikateľská činnosť, ktorú poskytuje prevádzkovateľ (farmár, s.r.o., obec, región) turistom za účelom ich oddychu a odpočinku vo vidieckom prostredí. Zahŕňa špecifické činnosti agropodnikateľov a poľnohospodárskych podnikov podľa miestnych ekonomických a prírodných podmienok, zameraných na uspokojovanie rekreačných potrieb turistov (Otepka - Habán, 2007).

Agroturistika môže slúžiť ako doplnkový zdroj príjmov, ale aj ako hlavná zárobková činnosť poľnohospodárskych podnikateľských subjektov. Pri poskytovaní služieb je dôležité myslieť na to, že hostia (ide najmä o tzv. zelenú klientelu) vyhľadávajú pobyt v pôvodnom vidieckom osídlení a chcú spoznávať osobitosti spôsobu života na vidieku, vyžadujú nenarušené životné prostredie a zdravotne neškodné potraviny. Je to zároveň ideálny typ rodinnej dovolenky ponúkanej cestovnými kancelárkami rodinám žijúcim vo veľkomestách, ale aj menej solventnej klientele, hlavne rodinám s deťmi.

Habán a Otepka (2004) z pohľadu druhu a množstva poskytovaných služieb uvádzajú nasledovné typy agroturizmu:

- *dovolenka na roľníckom dvore* - prevádzkovateľ okrem nocľahu poskytuje aj iné služby na uspokojenie požiadaviek zákazníka;
- *labužnícky (gastronomický) agroturizmus* - v jeho popredí je odbyt regionálnych vlastnými hosťami, stálym okruhom odberateľov alebo reštauráciami;
- *škandinávsky typ agroturistiky* - prenájom kempingových plôch, prázdninových domov alebo bytov bez alebo len s minimálnym poskytovaním služieb.

Špecifickou oblasťou agroturistiky je *ekoagroturistika*, ktorá je poskytovaná ekologicky hospodáriacimi farmami a poľnohospodárskymi podnikmi. Ďalším pojmom je *ekoturistika*, ktorá vyjadruje putovanie prírodou (peši alebo bicyklom) a jej pozorovanie.

1.2.3 Základné črty vidieckeho cestovného ruchu

Rozvoj služieb cestovného ruchu má na vidieku hlavne tieto prednosti oproti ostatným formám cestovného ruchu:

- využíva existujúci bytový fond na vidieku a vybudované objekty, ktoré prípadne stratili už doterajšie využitie,
- vytvára predpoklady ekonomického rozvoja daného územia,
- napomáha širšiemu rozptylu turistického využívania územia,
- nevyžaduje záber nových plôch vo voľnej prírode a krajine pre budovanie nových zariadení,
- mobilizuje peňažné prostriedky v prospech hospodárskeho rastu zapojením vidieckeho obyvateľstva do služieb cestovného ruchu,

-
- urýchľuje návratnosť vložených prostriedkov použitých pri rekonštrukciách objektov na ubytovacie kapacity (Haspra - Mach, 1993).

1.2.4 Pozitíva a negatíva cestovného ruchu v miestnom rozvoji

Pozitívne účinky, ktoré prináša cestovný ruch pre rozvoj obce môžeme rozdeliť do dvoch kategórií:

Ekonomické – kvantifikovateľné:

- príjmy z cestovného ruchu v podobe miestnych daní,
- znižovanie nezamestnanosti v obci vytváraním pracovných príležitostí aj pre miestnych obyvateľov,
- zvyšovanie príjmov miestneho obyvateľstva a následným zvýšením kúpyschopnosti obyvateľov,
- rozvoj podnikateľských aktivít prevažne v oblasti služieb,
- rozvoj technickej a sociálnej infraštruktúry (budovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií, budovanie kanalizácie, vodovodov a podobne).

Neekonomické – nekvantifikovateľné:

- ovplyvňovanie zdravia obyvateľov ,
- poznanie kultúry a histórie.

Medzi negatívne účinky, ktoré prináša so sebou rozvoj cestovného ruchu v obci môžeme zaradiť:

- preťaženosť územia v podobe devastácie prírodných a kultúrnych hodnôt,
- sociálne napätie medzi domácim obyvateľstvom a účastníkmi cestovného ruchu z dôvodu hlučnosti a pod.,
- kriminalita – napr. krádeže áut, majetku a podobne,
- devastácia architektúry – uplatňovanie nových prvkov, ktoré nie sú typické pre pôvodnú architektúru na vidieku,
- výroba spomienkových predmetov je mechanická – strácajú sa prvky miestnej kultúry a vznikajú gýče,
- rast cenovej hladiny – nárast cien pozemkov a spotrebného tovaru (Balážová – Papcunová – Jarábková, 2007).

Ako uvádza P. Jančura (Pieniny – Przyroda i Czlowiek, 2006), vhodné využitie územia a dobrá architektúra spoluvytvárajú a zhodnocujú vlastnosti krajinného prostredia. V krajine, ktorá je vzácna a preto aj chránená, sa každá stavba stáva architektúrou až vtedy, keď je v súlade s krajinným prostredím.

1.3 História pltníctva

1.3.1 Podmienky vzniku pltníctva

Na prvopočiatky vzniku pltníctva i na Slovensku pôsobili tri základné faktory, a to: príroda, vhodné vodné toky a človek. Tieto základné činitele boli splnené v geografickej oblasti ležiacej v zóne Západných Karpát. V západokarpatskej oblasti sa staré Slovensko vyznačovalo mimoriadnym bohatstvom lesov, ktoré pokrývali viac ako jednu tretinu jeho plochy a mali dôležité miesto v celkovom hospodárstve krajiny (Huska, 1972).

Z hydrologického hľadiska predstavujú Západné Karpaty klenbu, v blízkosti ktorej vznikli takmer všetky významnejšie rieky. Tieto riečne toky však neboli všetky splavné. Na splavovanie dreva boli vhodné len Váh, Hron a čiastočne Orava, Kysuca, Poprad, Dunajec a prirodzene Dunaj.

Kolískou slovenského pltníctva sa stal Váh, a to najmä vďaka pomerne rovnomernej výške vodného toku, zásobovaného výdatnými prítokmi, dĺžke jeho hlavnej osi (433 km) a vyhovujúcej šírke koryta. Druhou splavnou riekou bol Hron, ostatné spomínané rieky sa vyznačovali iba sezónnou splavnosťou.

Prví historickí osídľovatelia severoslovenských a stredoslovenských údolí prenikali do husto zalesnených oblastí predovšetkým za prameňom obživy, z čoho sa neskôr vyvinulo poľovníctvo, súčasne rybárstvo a nakoniec okolo dôležitých riečnych tokov roľnícky život. V horských oblastiach sú počiatky roľníctva úzko späté s drevorubačstvom, pretože prví osadníci pre nedostatok pôdy vyrúbavali prales alebo ho vypaľovali (žiarili) a takto získavali ornú pôdu. Vyrúbané lesné stromy v prvej fáze osídľovania nemali komerčnú hodnotu, využívali ho ako stavebný materiál a na vykurovanie. Pre prvotný transfer dreva na určené miesto používali vodnú cestu, pričom už v 11. storočí vedeli ľudia zostrojiť primitívne plavidlo, ktoré pomenovali plť. Na

hodnotu dreva prišli ako prví feudáli na Hrone a v Liptove už koncom 11. storočia (donačná listina Gejzu I. z r. 1075). Na prepravu dreva, a v tom čase už aj tovarov, zo severnej časti Slovenska na juh, kde bol dreva nedostatok a kde malo dobrú trhovú cenu, využívali vodné toky a poddaných.

Spočiatku slúžilo pltníctvo len na komunikačné účely, no v 12. a 13. storočí sa stalo základom rozvoja diaľkového transportu a obchodu s drevnou surovinou. Nastala pracovno-sociálna kategorizácia poddanského obyvateľstva, v rámci ktorej sa vytvorila silná skupina drevorubačov, z ktorých sa špecializovala ďalšia pracovná vrstva plavcov siahového dreva.

Nepriaznivé podmienky splavovania dreva na prudkých horských tokoch a postupná racionalizácia prác spojených so splavovaním dreva si vyžiadali vznik prvých vodotechnických zariadení (hate, hrable, tajchy, priehrady), z ktorých sa vyvinuli zase ďalšie pomocné pracovné príležitosti pre ľud (vodnári, brežní, tajcháři, hatiari) (Huska, 1972).

Dôležitosť vodného približovania a prepravy dreva poznali ľudia už v 11. storočí, preto už v tomto období možno predpokladať dva spôsoby splavovania dreva:

1. Na dopravu dlhého dreva, osôb a plodín slúžilo pltenie.
2. Približovanie a splavovanie najmä siahového dreva a krátkych klátov sa dialo pomocou takzvané plavačky.

V Liptove sa v 14. storočí vyvinul osobitný druh splavovania dreva na vhodné miesto, na takzvané šmýkance. Bolo to pltkárenie, ktoré pozostávalo z toho, že skupina chlapov zoťaté ihličnaté kmene spojovala do pltok zviazaných najviac z 5 kusov.

1.3.2 Historický vývoj slovenského pltníctva

Princíp vodnej prepravy osôb alebo tovarov vyplýval z poznatkov človeka, že riečny prúd je už sám osebe zdrojom jednosmernej hnacej energie a je relatívne bezpečný. Ale aj tu sa musel dokladať ľudský um a sila ľudských svalov.

Historické začiatky slovenského pltníctva sa nedajú ohraničiť nejakým presným letopočtom. Nepriame i priame pramene však umožňujú presne vymedziť štyri vývojové etapy slovenského pltníctva (Huska, 1972):

- A) 11. až 14. storočie – obdobie pastiersko-roľníckeho a pastiersko-drevorubačského osídľovania horských oblastí,
- B) 16. až 17. storočie – pod vplyvom hospodársko-politických zmien v Uhorsku malo slovenské pltníctvo len vnútro-slovenský význam,
- C) 18. až 19. storočie – význam pltníctva ako diaľkovej dopravnej cesty aj mimo hraníc Uhorska,
- D) Roky 1915 až 1935 – postupný zánik splavovania dreva a výrobkov, splavovalo sa len na krátkych vodných úsekoch pre potreby jednotlivých píl a celulózok.

Z historických prameňov vyplýva, že slovenské pltníctvo bolo až do polovice 19. storočia v zásade slobodné aj pre poddaných. Osobitnú výsadu slobodnej pltnice mali od 12. storočia feudálni zemepáni, župy, výsadné mestá i zemianske rodiny a výsadu slobodného obchodu s drevom a jeho pltenia získavali aj jednotlivci. Slobodu pltenia poddaných obmedzovali feudáli vyberaním mýtnych poplatkov a neskôr poplatkami z jednotlivých plťí i za užívanie brehov (brežnô). Pltníctvo predstavovalo národohospodársky a kultúrny prínos pre horské oblasti Slovenska, i pre mestá ležiace okolo vodnej siete.

V druhej vývojovej fáze malo pltníctvo na Váhu a Hrone charakter vodnej komunikácie a slúži na prepravu drevených výrobkov a tovarov všetkých druhov. Na Orave a Kysuci malo pltníctvo charakter periodicity a slúžilo najmä na splavovanie guľatiny, dosák a hranolov na vážske plťoviská. Naproti tomu rieka Poprad predstavovala od 16. do začiatku 19. storočia jedinú lacnú obchodno-dopravnú spojovaciu cestu do Poľska.

Pltníctvo na Váhu

Veľmi dobrú splavnosť Váhu podmienila skutočnosť, že z hydrografickej stránky Váh odvádzal všetku vodu z Liptova a zároveň Liptov veľkým bohatstvom lesov spĺňal aj druhý základný predpoklad vzniku pltníctva. V 16. storočí na tejto vodnej trase pltilo

drevo 32 obchodníkov až po turecké brehy. Plťová doprava bola najjednoduchšia najlacnejšia. Najčastejšie sa prepravovalo spracované drevo, neskôr to boli finálne výrobky z dreva a potraviny.

Osobná doprava na pltiach po Váhu patrila v začiatkoch pltníctva tiež medzi jeho dôležité úlohy. Takýto spôsob prepravy bol pohodlnejší a bezpečnejší, lebo cesty v tých časoch boli neudržiavané a časté boli aj lúpežné prepady. Plťový transport používali nielen obyčajní ľudia, ale aj úradné osoby a neskôr sa ľudia plavili dolu Váhom aj preto, aby obdivovali krásy Považia. V predvojnovom období sa organizovali plavby z Beckova na Kúpeľný ostrov v Piešťanoch. Dlhé cesty plťami dolu Váhom zamedzila výstavba priehrady pri Púchove.

Orava

Začiatky hospodárskych dejín Oravy ukazujú, že sa tunajší obyvatelia nevedeli uživiť iba z poľnohospodárstva, keďže podnebie, pôda a nadmorská výška neumožňovali uspokojivý vývin roľníctva.

Oravská pltnica zaznamenala najväčší rozmach v 18. storočí, čo súviselo s prudkým rastom celého pltníctva a s rozvojom drevárskeho priemyslu. Plnila funkciu osobného i obchodného transportu. Celé stáročia sa plťami dolu Oravou zväžalo hlavne stavebné drevo (na výstavbu Žiliny, Bytče, Hričova, Trenčína i dnešnej Budapešti), ale aj seno, obilie, keramika, plátno, skaly, drevené šindle, hranoly, dosky. Na pltiach sa prevážal tovar aj z Poľska - olovo, meď ale najmä soľ.

Pohronie

Bohatstvo pohronských lesov v najstarších časoch umožnilo ľuďom využiť pltenie ako prvoradý dopravný prostriedok rôznych výrobkov, lesných produktov a ľudí, najmä na väčšie vzdialenosti. Napriek výhodným prírodným podmienkam pltníctvo na Hrone nenadobudlo ten charakter ako na Váhu. Dôvodom boli jednak nevyhovujúce vodné podmienky v bývalej Gemerskej časti Horehronia, kde rástli práve ihličnaté lesy a tiež fakt, že Hron na strednom a dolnom toku tečie v zóne buka, po ktorom bol vždy menší

dopyt. Veľkou brzdou rozvoja hranského pltníctva boli zásahy banskej komory do manipulovania a hospodárenia s drevom ako s nepostrádateľnou surovinou pri banskom podnikaní.

V 15.storočí sa rozoznávalo splavovanie dreva (pre potreby banských a hutných podnikov) a pltenie, ktoré slúžilo diaľkovému a obchodnému transferu.

Pohronské piliarske a drevárske výrobky mali prvotriednu kvalitu, preto smerovali cez prístavy Rijeka a Terst až do Malej Ázie a Alexandrie. Veľkú časť týchto výrobkov aj po zavedení železničných spojov transportovali po Hrone na pltiach.

Poprad a Dunajec

Rieka Poprad v minulosti tvorila časť hranice medzi vtedajším Uhorskom a Haličou a pri meste Nowy Sącz v Poľsku sa vlieva do *Dunajca*. Pltníctvo Na Dunajci je veľmi staré, čo potvrdzujú aj samy loďky-člnky ako typ archaického plavidla.

Niektoré pramene uvádzajú, že už v 2. storočí cez Pieniny premávali grécki a rímski kupci k Baltu za jantárom. Neskôr Germáni a Slovania, ktorí tu žili, využívali Dunajec na prepravu tovaru a osôb do oblasti Visly a k Baltskému moru. Podľa poľských autorov však prepravu tovaru a ľudí po Dunajci zaznačili písomné pramene až v polovici 13.storočia. Našou pravdepodobne najstaršou správou je po latinsky napísaný záznam Daniela Krmana v Cestovnom denníku, kde hovorí, že v máji roku 1707 cestoval s posolstvom za švédskym kráľom Karolom XII. na plti po „dobrej rieke“ (Kovalčík, 1998).

Vraj ako prvý turista sa plavil na plti z Kežmarku po rieke Poprad, Dunajcom na Vislu a cez Poľsko do Greifswaldu v roku 1710 Georg Buchholtz mladší.

Ako sme už spomenuli, ľudia v minulosti využívali rieky Poprad a Dunajec ako lacnú vodnú obchodnú cestu do Poľska. Vyvážali sem na pltiach nielen drevo a drevené gazdovské riady, ale aj ovčí syr, víno, vínovicu, borovičku, karpatské liečivé a aromatické oleje, liečivé korenky, šafran, sušené slivky, biele ľanové plátno, farbotlač, kožušinové výrobky, ako aj čierny mramor, železo a antimón.

Stará Ľubovňa v 16.storočí dostala výsadu slobodného pltenia s Poľskom. Obyvatelia sa popri roľníctve živili prácami okolo dreva a pltníctvom. V meste bolo rozšírené včelárstvo, preto do Haliče vyvážali aj jemný vosk a voskové votívne figúrky. Na brehoch rieky Poprad boli v tom čase viaceré plťoviská. Tu sa zbíjali plte a nakladali tovarmi, dovezenými na vozoch po tzv. uhorskej ceste. Pltníci plavili najmä na jar pri priemernej hĺbke. Na Poprade po Sandec viedli plť traja chlapi. Zo Sandeca sa jeden vrátil a do Opatovca sa plavili iba dvaja. Tu sa spojili dve „tratvy“, čiže štyri plte a tie ďalej viedli iba dvaja pltníci.

Ako uvádza Huska, M. (1972), používali sa tri typy plťí:

1. *Doštené (forštové) plte* – zviazané zo 70 kusov hrubých dosák (forštov), naložené rezivom a hranolmi.
2. *Trámové plte* – zviazané z 30 kusov upravených trámov s čiastočným dlabaním.
3. *Gulatinové plte* – zbité z 13 klátov.

Podmienky na jednotlivých tokoch do veľkej miery predurčili aj druh plte, ktorý bolo možné použiť. Plťové drevo malo rôzne rozmery jeho dĺžka sa zväčša pohybovala od 8 do 30 metrov.

Keďže plte vytvorené z plných kmeňov sa na nebezpečných zákrutách v Pieninách dali ťažko ovládať, prešlo sa na používanie dlabaných kmeňov (z topoľa alebo lipy), ktoré sa spolu spájali, aby boli stabilnejšie. Neskôr sa pre nedostatok vhodných kmeňov od toho typu plťí muselo upustiť a začali sa vyrábať z dosák, podobne ako dnes.

Nosnosť plťí nebola rovnaká, ale závisela od toho, či boli z čerstvého alebo vyschnutého dreva. Ak sa museli plaviť na rozvodnenom prudkom Poprade, pltníci kvôli bezpečnosti zviazali dve plte za sebou (takzvaná tratva). Na splavenie plťí z Podolínca po ústie Dunajca pred r.1813 pltníci potrebovali 24 hodín čistého času a plavba z Ľubovne do Varšavy trvala v závislosti od počasia 10 – 14 dní. Plavba bola sťažaná tým, že z bezpečnostných príčin nesmeli pltiť v noci a plavenie zdržiavali aj nepriaznivé vodné prúdy. Každý pltník, ktorý sa doplavil až do mora si priviezol mušľu, ktorú si pripevnil na klobúk. Následky povodne v r.1813 znemožnili ďalšiu plavbu plťí. Obnovila sa až ako turistická atrakcia v 50-tych rokoch 20.storočia.

Zánik pltníctva na rieke Poprad po r.1813 veľmi postihol predovšetkým chudobných obyvateľov Popradskej doliny, lebo stratilo hoci sezónnu, predsa však dôležitú prácu na príprave a preprave plťového a stavebného dreva.

Pltnický obchodný transfer po rieke Poprad opätovne ožil v r. 1856 – 1870, no nedosiahol bývalú dôležitosť. Poľské pramene uvádzajú, že ešte v r. 1923 vyviezli zo Spiša po Dunajci 3016 ton slovenského dreva, ale drevo už nakladali v Červenom Kláštore, v Lysej nad Dunajcom a v Lipníku, teda na brehoch Dunajca.

V polovici 19.storočia sa začala dnes široko-d'aleko známa rekreačná plavba na pltiach po Dunajci. Súviselo to s rastúcou návštevnosťou poľských kúpeľov Szczawnica a kúpeľov Smerdžonka na našom území, ktoré boli v tom čase prepojené tzv. Pieninskou cestou, vybudovanou ako turistická trasa. Tým sa začalo rozvíjať rekreačné využívanie Pienin a okolia Dunajca ako najatraktívnejšej časti Zamaguria. Známy je aj prvý výrobca plťí a sprievodca po Pieninách, Poliak Gondek – Kasper. Hostia kúpeľov sa na spojených 4-5 vydlabaných kmeňoch plavili zo Sramowiec do Szczawnice. Pri plavbe im vyspevovali a vyhrávali miestni goralskí muzikanti, ktorých dopĺňali výstrely z mažiarov na miestach, kde bola v prielome najväčšia ozvena. Svedčia o tom nielen dobové písomné správy, ale aj kresby Józefa Szalayho (Szczawnický album alebo 24 pohľadov nakreslených podľa prírody nábreví horného Dunajca).

Rekreačná plavba na pltiach sa rozšírila najmä po 2.svetovej vojne. Zatiaľ čo v roku 1921 mali chlapi v Červenom Kláštore len 8 plťí, v roku 1950 mali k dispozícii 20 súprav. Rozvoj turistickej návštevnosti tejto oblasti v povojnovom období nadväzoval na rast návštevnosti Vysokých Tatier a na rozvoj vodáckeho športu na Dunajci. (Obrázok 4)

Od roku 1941 sa každoročne v júni koná na poľskej časti Dunajca podujatie „Spliw kajakowy“. Akousi protiváhou tohto podujatia bola vodácka súťaž „Medzinárodný Pieninský slalom,“ ktorá sa stala športovou i spoločenskou udalosťou. Prvý ročník sa uskutočnil v roku 1953 a konal sa každý rok začiatkom septembra na Dunajci pri Červenom Kláštore. Od roku 1999 sa súťaž pre nedostatok finančných prostriedkov nekoná.

Život pltníkov

Život a práca pltníkov v minulosti bola veľmi náročná a povolanie sa dedilo z pokolenia na pokolenie. Byť pltníkom bolo hrdé zamestnanie, ktoré vyžadovalo hrdého a smelého chlapa. V pltníckych rodinách bolo zvykom, že najstarší syn bol pltník. Už od chlapca ho brával otec na pltiská, aby ho zasnúoval do tajov pltníctva. Prvá plavba bola dôležitá slávnosť celej rodiny, lebo sa „pasoval“ nový pltník. Množstvo zvykov a obyčajov sa spájalo hlavne s prvou pltnicou - splavom, ktorý začínal skoro na jar počas veľkých vôd.

Pltníctvo bola práca veľmi nebezpečná a stávalo sa, že zahynuli aj skúsení pltníci. Váh mal niekoľko nebezpečných úsekov, ako napríklad pod Strečnom - Margita a Besná a ďalšou prekážkou pltenia boli mosty. V súvislosti s tragédiami sa šírili rôzne povesti. Zaujímavé, hoci paradoxné je, že len málokto pltník vedel plávať, a preto sa často havárie pltníkov končili tragicky. I tu platilo, že s bôrgom a pálenkou sa pltník narodil, žil a aj umrel.

Pltníctvo malo svoju vnútornú organizáciu. Najskúsenejší pltník – faktor, uzatváral zmluvy a organizoval prácu pltníkov. Riadením plte bol poverený najschopnejší pltník – predník, ktorý musel dobre poznať trasu plavby, druh vody i nebezpečné miesta. Na zadnej časti bol spravidla začiatočník (mladý chlapec, prípadne žena) – zadník, ktorý po pristátí plte na striedačku strážil cez noc náklad plte. Povinnosťou zadníkov bolo počas plavby pripravovať teplé jedlo. Na prednej polovici plte bola tzv. „koliba“, kde bolo uložené jedlo a pred ňou sa nachádzalo malé ohnisko zo zeminy obloženej skalami, kde sa varilo. Väčšinou sa varili múčne jedlá, polievky a baranie mäso. Súčasťou stravy bola aj pálenka, ktorá sa kupovala zo spoločného a rozdeľoval ju hlavný pltník - faktor. Mzda sa delila rovnakým dielom medzi všetkých pltníkov. Za Rakúsko – Uhorska zahrňovala sumu za zvezenie plte aj s nákladom, v období 1. ČSR sa platilo od množstva splaveného dreva a od dĺžky trasy pltenia.

S pltníctvom sa rozvíjala aj značná časť slovenskej kultúry. Vznikali piesne, porekadlá, legendy a zvyky. Umelci písali na túto tému básne, knihy, maľovali obrazy. Hoci sa pltníctvo považovalo len za doplnkové zamestnanie obyvateľov horských a podhorských oblastí severného a stredného Slovenska, pre mnoho ľudí znamenalo často jediný zdroj obživy.

2 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce bolo:

- spracovať literárny prehľad vidieckeho cestovného ruchu a históriu pltníctva na Slovensku,
- z dostupných literárnych zdrojov vypracovať charakteristiku subregiónu Zamagurie,
- pomocou SWOT analýzy poukázať na potenciál vidieckeho cestovného ruchu v Zamagurí,
- analyzovať súčasný stav pltníctva na Slovensku s dôrazom na pltníctvo na rieke Dunajec a jeho prínos pre vidiecky turizmus v Zamagurí.

3 Materiál a metódy

3.1 Metódy práce

Metodickým základom bakalárskej práce bolo vytvorenie dostatočnej údajovej základne pomocou dostupných informácií získaných v odbornej a vedeckej literatúre, na webových stránkach, ale i v priamom kontakte so zainteresovanými ľuďmi v obciach subregiónu Zamagurie. V niektorých obciach sú zriadené turisticko-informačné kancelárie, v ostatných obciach je možné získať potrebné informácie od starostov obcí. Množstvo informácií poskytujú monografie jednotlivých obcí, ako aj webová stránka, ktorú má dnes už každá turisticky zaujímavá obec.

3.2 Nadväznosť bakalárskej práce na riešenie projektov

Bakalárska práca bola riešená na Katedre udržateľného poľnohospodárstva a herbológie FAPZ SPU v Nitre a nadväzuje na nasledovné projekty:

- Európsky fenomén „Agroturizmus“ ako možnosť obnovy vidieckych sídel a regiónov v SR a ČR. (Projekt slovensko-českej medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce: SK-CZ-02106) vedúci projektu za SR: Ing. Pavol Otepka, PhD.

3.3 Metodický postup vypracovania bakalárskej práce

Bakalárska práca bola vypracovaná na základe nasledovného metodického postupu:

1. Štúdium literatúry z dostupných domácich i zahraničných zdrojov. Najčastejšie boli použité odborné i vedecké časopisy, zborníky príspevkov z konferencií a seminárov, odborné knižné publikácie a webové stránky.
2. Analýza získaných informácií metódou komparácie a metódou vyhodnotenia kladných a záporných stránok pre atraktivnosť rozvoja vidieka prostredníctvom SWOT analýzy a jej osnovy, ktorú uvádzajú Habán a Otepka (2004). Hodnotenými znakmi sú: silné stránky (Strengths), slabé stránky (Weaknesses), príležitosti (Opportunities) a ohrozenia (Threats).

-
3. Spracovanie získaných literárnych údajov do práce prebratím a novým zostavením cudzích poznatkov metódou kompilácie a spracovanie získaných informácií do systematického celku.
 4. Vypracovanie návrhu na využitie poznatkov a formulovanie získaných údajov zo záveru bakalárskej práce.

Pri analýze dostupných údajov, publikovaných v domácej i vedeckej literatúre, bol kladený dôraz na zhodnotenie možností skúmaného regiónu metódou dekompozície na prvky – jednotlivé časti – aktivity turizmu rôzneho charakteru:

- viazané na prírodné prostredie,
- viazané na vytvorené prostredie,
- viazané na organizačné predpoklady a aktivitu.

Metodický postup prezentovaný Ústavom územného rozvoja Brno bol modifikovaný Ústavom turizmu Bratislava (Weiss et al.,2005) a prispôsobený pre hodnotenie potenciálu rozvoja vidieckej turistiky a agroturistiky v Tatranskom regióne cestovného ruchu, v subregióne Zamaguria.

4 Výsledky práce

4.1 Charakteristika subregiónu Zamagurie

4.1.1 Geografická charakteristika

Zamagurie - tento svojrázny kraj v najsevernejšej časti Spiša zaberá severné územie okresu Kežmarok a časť okresu Stará Ľubovňa. Na severe je ohraničené štátnou hranicou s Poľskou republikou, ktorá sleduje prirodzené prekážky – hrebeň Osturnianskej brázdy, rieku Dunajec s bradlovým pásmom Pienin a jeho pokračovaním ďalej na východ hrebeňom Malých Pienin. Južnú a západnú hranicu územia tvorí hornatý hrebeň Spišskej Magury.

Podľa samosprávneho územia patrí Zamagurie do Prešovského samosprávneho kraja. Podľa regionalizácie cestovného ruchu z roku 2005 patrí subregión Zamagurie do regiónu Tatry, ktorý je zaradený spolu s Bratislavským, Severopovažským, Liptovským a Horehronským regiónom medzi regióny s medzinárodným významom. Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike navrhuje regióny cestovného ruchu tak, aby pokrývali celé územie Slovenska. Zhodnocuje potenciál jednotlivých regiónov pre rozvoj cestovného ruchu a osobitne jeho najvýznamnejších foriem. „Región predstavuje vymedzenú časť územia, ktorá sa vyznačuje relatívne homogénnymi podmienkami pre rozvoj turizmu a možnosťami ich využitia“ (MHSR: Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike, 2005).

Do subregiónu Zamagurie patria obce Červený Kláštor, Osturňa, Spišské Hanušovce, Spišské Matiašovce, Jezersko, Reľov, Malá Franková, Veľká Franková, Lysá nad Dunajcom, Haligovce, Lechnica, Lesnica, Veľká Lesná, Veľký Lipník, Stráňany, Zálesie, Havka, Spišská Stará Ves, Majere. V tomto malebnom kraji možno nájsť historické i kultúrne pamiatky, ľudovú architektúru v zachovanom stave, liečivé pramene a kúpele, ako i veľa možností na aktívne trávenie voľného času.

4.1.2 Klimatické pomery

Územie Zamaguria leží v európsko-kontinentálnej oblasti mierneho pásma s prevládajúcim oceánskym vzduchom, transformujúcim sa na kontinentálny. Zamagurie má pomerne priaznivé klimatické podmienky. Väčšina územia patrí do mierne chladnej

oblasti s priemernou júlovou teplotou nižšou ako 16°C, zvyšná časť patrí do mierne teplej oblasti s dolinovým a kotlinovým charakterom, kde teplota v januári klesá pod -3°C a júlová presahuje 16°C. Priemerný počet letných dní je menej ako 50, počet vykurovacích dní v roku je približne 300. Táto oblasť má dostatok vlahy, zrážky padajú 140 – 180 dní v roku, pričom asi 50% z nich sa vyparí a zvyšok odtečie.

4.1.3 Hydrologická charakteristika

Vody z celého územia odvádza rieka Dunajec, ktorá vzniká sútokom riek Bieleho Dunajca a Čierneho Dunajca pod severnými svahmi Vysokých Tatier neďaleko Nowého Targu. Jej hlavnými prítokmi sú Rieka, Lipnický a Lesnický potok a na poľskej strane potoky Krošnica a Grajcarek. Dunajec zbiera vodu z územia s rozlohou 1 469 km² a odvádza ju do Visly a tá ďalej na sever do Baltského mora.

V povodí Dunajca sa nachádzajú významné stojate vody- jazerá. Najvýznamnejšie z nich sú Malé a Veľké Osturnianske jazero, Jazero a Jezerské jazero. Okrem nich je tu aj niekoľko umelo vybudovaných nádrží. Najznámejšia a najväčšia Czorstynská vodná nádrž, vybudovaná na poľskom území v bezprostrednej blízkosti štátnej hranice, reguluje prietok Dunajca.

4.1.4 Rastlinstvo

Zamagurie oplýva neobyčajným bohatstvom prírodných krás, ale i unikátnymi druhmi flóry a fauny. Symbolom Zamaguria sú divoké a malebné Pieniny, ktorých neveliké 35 km dlhé pásmo však patrí k najkrajším a najcennejším územiám v strednej Európe.

Kvetena Pienin patrí do obvodu flóry centrálnych Karpát, okresu Pieniny a flóra ochranného pásma patrí do východobeskydskej flóry, okresu Spišské vrchy. Rastlinstvo je usporiadané do výškových stupňov, pričom svojou pestrosťou kopíruje rozmanitosť minerálnej skladby podložia. Druhovú pestrosť pieninskej flóry súvisí s minerálne bohatším vápencovým podložím bradlového pásu Pienin, ale aj so skutočnosťou, že oblasť nebola počas pleistocénu zaľadnená. Toto územie sa vyznačuje výskytom reliktných druhov (t.j. rastlín, ktoré sa zachovali z predchádzajúcich geologických období a vyskytujú sa izolovane) i endemitov (t.j. druhov, ktoré sa nikde inde na svete nenachádzajú).

V nižších polohách rastú zmiešané lesy – jedľové s prímiesou smreka, javora a lípy. V dolinách Dunajca sa zachovali aj podhorské lužné lesy. Medzi najvzácnejšie lesné spoločenstvá patria reliktné borovicové lesíky.

V Pieninách sa nachádza výnimočné množstvo suchomilných, vlhkomilných, vysokohorských, panónskych i arktických druhov vegetácie. Botanici na tomto území evidujú:

- Huby - trsovec horský (*Bondarzewia mesenterica*), čišovec jedľový (*Cyphella digitalis*), ježovec trúdnikovitý (*Creolophus cirrhatus*) a iné.
- Lišajníky - lekanóra biela a žltkastá (*Lecanora pruinosa*), sivoš vápencový (*Diploschistes gypsaceus*), krásnica žltá (*Caloplaca decipiens*) a iné.
- Riasy a sinice
- Machorasty - rebríčkovc stromkovitý (*Climacium dendroides*), ploník stenčený (*Polytrichum farmosum*), pečeňovky (*Lophozia collaris*, *Lophozia obtusa*) a iné.
- Cievnaté rastliny - chryzantéma pieninská (Čeřovský et al., 1999), králik Zawadského pravý (*Dendranthema zawadskii* /Herb./ Cvelev.), ktorý najbližšie rastie na Sibíri, borievka netata (*Juniperussabina*), horčičník pieninský (*Erysimum pienanicum*), arabka chochlatá, ktoré na území Západných Karpát rastú len v Pieninách.

4.1.5 Živočíšstvo

Živočíšstvo Pienin patrí do západokarpatského úseku podprovincie Karpatských pohorí a provincie listnatých lesov. Druhová pestrosť pieninskej fauny do značnej miery ovplyvňuje značná výšková i geomorfologická členitosť, členenie terénu na množstvo rôzne exponovaných svahov, striedanie úzkych, kaňonovitých roklín so širšími dolinami, súvislých lesov s náhornými plánami a lúkami.

Z fauny sa popri bežných druhoch karpatskej zveri a vtáctva na tomto území vyskytuje jeden endemický druh – chvostoskok (*Onychiurus carpenteri*). Z bezstavovcov sú pozoruhodné najmä motýle, napr. jasoň červenooký (*Parnassius apollo*), mravce, slimáky, mloky, jašterice, plazy a v našej republike len v Haligovských

skalách zistená muška *Myxexoristops hertingi* a endemická kobylka *Isophya pieninensis*.

Zo vzácnějších druhov stavovcov treba spomenúť netopiere – podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), ako aj vzácny lietavec sťahovavý (*Miniopterus schreibersi*), ktorý tu má najsevernejší biotop v rámci Európy, ďalej tu možno vidieť loviť vydru riečnu (*Lutra lutra*), vlka obyčajného (*Canis lupus*) či rysa ostrovida (*Lynx lynx*). Medzi vzácne druhy vtákov patrí výr skalný (*Bubo bubo*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*) a k ohrozeným druhom patrí tetrov obyčajný (*Tetrao tetrix*). Na území Dunajca bol v roku 1955 vytvorený samostatný revír „Prísna rybárska rezervácia“. Podľa druhov rýb, ktoré v ňom prevládajú, má dve pásma: lipňové a mrenové.

4.1.6 Stručný prehľad histórie

Najstaršie dôkazy osídlenia Zamaguria pochádzajú z jaskýň Aksamitka v Haligovských skalách (cca. 35 000 p.n.l.) a Oblazová v poľskej časti Pienin (cca 18 000 p.n.l. – našiel sa tam bumerang z čeľusti mamuta). Z obdobia neolitu, rovnako aj z doby bronzovej pochádzajú náleziská z Aksamitky, Katów a Červeného Kláštora. V rannom stredoveku bolo toto územie len veľmi riedko osídlené a zachovalo sa málo artefaktov. Zalesnenú oblasť medzi Spišskou Magurou a Dunajcom začali ľudia výraznejšie osídľovať až koncom 13. a začiatkom 14. storočia. Za jednu z najstarších osád v oblasti je považované Krošcenko. História mesta siaha do obdobia, keď touto oblasťou prechádzala obchodná trasa „Via Regia“.

Zamagurské obce možno podľa času ich vzniku rozdeliť na niekoľko skupín. Najstaršie obce boli založené počas šoltýskej, resp. dedinskej kolonizácie na nemeckom práve. Organizátormi osídľovania boli totiž šoltýsi (zväčša nemeckého pôvodu), ktorí túto činnosť vykonávali na základe zmluvy s majiteľmi pôdy – šľachtické rodiny zo Spišského Hrhova a Brezovice. Ako uvádza Podolák (1972), prvou konkrétnou zmienkou o Zamagurí je donácia Belu IV. z roku 1256, ktorou daruje zemianskej rodine z Hrhova majetok medzi zásekmi uhorského kráľovstva a hranicami Poľska, resp. druhá donácia pre túto rodinu z r. 1260, keď dostávajú les „okolo riek Dunajec a Poprad“.

K najstarším obciam patrí Lesnica, Spišská Stará Ves, Lipník, Matiašovce, Reľov, Spišské Hanušovce, Franková, Lechnica, Havka a iné. V roku 1320 sa pri ústí potoka Lipník do Dunajca začalo s výstavbou kláštorného komplexu, ktorý podľa červenej

farby pieskovca použitého na preklady okien a klenby kláštorných objektov dostal pomenovanie Červený kláštor. Založil ho magister Kokoš z Brezovice a daroval ho reholi kartuziánov. Začiatkom 18. storočia sa stal majiteľom kláštora nitriansky biskup Ladislav Matiašovský, ktorý kláštor po svojej smrti odkázal v r. 1705 benediktínskej reholi – kamaldulom.

V druhej polovici 16. storočia a začiatkom 17. storočia vznikajú na Zamagurí osady tzv. lazovou a kopaničiarskou kolonizáciou na valašskom práve. Typickým príkladom je založenie obce Malá Franková. V druhej polovici 16. storočia vznikajú ďalšie dediny: Osturňa, Repiská, Čierna Hora a neskôr vzniká dedina Jezersko, Hágy, Zálesie a iné. S touto kolonizáciou prišli do pieninskej oblasti Rusíni a podhalanskí i pieninskí gorali. Po stáročia tu vedľa seba žili Slováci, Nemci, Poliaci či Rusíni a tento multietnický charakter si Zamagurie zachovalo dodnes.

4.1.7 Doprava

Územie Zamaguria a Pienin je sprístupnené iba pozemnými cestnými komunikáciami. Pre individuálnu prepravu slúži hustá sieť ciest rôznych kategórií. Verejnú dopravu v subregióne Zamaguria zabezpečuje z veľkej časti Slovenská autobusová doprava Poprad, a.s. Vzhľadom na terén nie je v dotknutom území vybudovaná železničná trať. Najbližšia železničná sieť prechádza mestami Kežmarok, Spišská Belá, Podolíneč, Stará Ľubovňa, Plaveč a najbližšie letisko sa nachádza v Poprade.

Do susednej Poľskej republiky je možné sa dostať cez osobný cestný hraničný priechod Lysá nad Dunajcom – Niedzica alebo cez hraničné priechody na turistických chodníkoch križujúcich štátnu hranicu.

4.1.8 Prírodné bohatstvo a kultúrne dedičstvo okolia

Zamagurie oplýva neobyčajným bohatstvom prírodných krás, liečivých prameňov, historickými pamiatkami ale i jedinečnou ľudovou architektúrou a folklórom.

4.1.8.1 Prírodné zaujímavosti

Pieninský národný park (PIENAP)- vznikol v roku 1967 a má výmeru 3 749 ha, jeho ochranné pásmo tvorí celé územie Zamaguria. Klimatické výkyvy, činnosť vody, vetra i mrazu modelovali obraz Pienin a vytvorili bohato členený reliéf s hlbokým údoliami, tiesňavami i pôsobivými skalnými útvarmi. Na poľskej strane naň nadväzuje Pieniński Park Narodowy. Dominantou Pienin sú najmä skalnaté bralá Tri Koruny a Sokolica. V niektorých lokalitách ochranného pásma zostali zachované prvky tradičného obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov - mozaikovitú striedanie terás ornej pôdy, pasienkov a lúčnych porastov, ktoré sú spolu s pôvodnou ľudovou architektúrou typickým obrazom dávneho Zamaguria.

Chránený areál Pieninskej lípy – tvorí ho 18 pamätných líp v parku pri budove Červeného kláštora.

Národné prírodné rezervácie:

- *Haligovské skaly* - predstavujúci ucelený komplex vápencových skál a sutín so vzácnou florou a faunou, v ktorých sú viaceré chodby, dutiny a jaskyne (najznámejšia jaskyňa je Aksamitka).
- *Prielom Dunajca* – prielomová dolina medzi Červeným Kláštrom a Lesnicou vymodelovaná riekou Dunajec v podloží bradlového pásma, v ktorej sa uskutočňuje atraktívny splav na pltiach. Toto územie bolo vyhlásené za prírodnú rezerváciu už v roku 1932. (Obrázok 3)
- *Prielom Lesnického potoka* – nadväzuje na Prielom Dunajca. Túto nádhernú tiesňavu vytvoril vo vápencovom podloží Lesnický potok pred svojím ústím do Dunajca. Na hrebeňoch brál rastú reliktné vápencové boriny.

Prírodné rezervácie:

- *Kamienska Tisina* – nachádza sa na východnej hranici PIENAP-u. V ťažko prístupných lokalitách sa na skalných hrebeňoch zachovali vzácne jedľovo-bukové porasty s prirodzeným výskytom tisu obyčajného. Rezervácia je pre turistov neprístupná.
- *Velké Osturnianske jazero* - Rastlinné spoločenstvá, striedajúce sa v závislosti od výšky hladiny spodnej vody, predstavujú vzácne taxóny vodných biotopov a prechodných rašelinísk.

-
- *Malé jazerá* - nachádzajú sa severozápadne nad obcou Osturňa. Jazerá nemajú súvislú vodnú hladinu. Flóru charakterizujú viaceré vzácne druhy rastlín prechodných rašelinísk.
 - *Jezerské jazero* – nevelké ale krásne jazero s modrozelenou vodou, ktoré vzniklo uprostred smrekového lesa pod hlavným hrebeňom Spišskej Magury. Na brehoch sa rozvíja typická bahenná a vodná vegetácia.
 - *Tri Koruny* – najvyšší vrch v Czorsztyńských Pieninách (982 m n.m.). Na jednej z piatich vápencových veží je výhliadka, ktorá umožňuje rozhľad na Tatry, Spišskú Maguru, Beskid Sadecki, a Gorce. (Obrázok 2)

4.1.8.2 Turistické zaujímavosti

Zamagurie poskytuje mnoho možností pre *pešiu turistiku* i cykloturistiku. Na území Pienin sa môžu turisti pohybovať len po vyznačených turistických chodníkoch, pričom ich farebné značenie je na slovenskej i poľskej strane jednotné. Najvýznamnejšie hrebeňové trasy sú červené, dôležité východiská s významnými turistickými cieľmi spájajú modré trasy, zelenou sú vyznačené prístupové cesty a žltou zas krátke spojky medzi turistickými trasami iných farieb.

Cykloturistika umožňuje navštíviť väčšiu časť územia, nezaťažuje prírodné prostredie exhalátmi, a preto je čoraz obľúbenejšia. Na všetkých cykloturistických trasách v Zamagurí sú vybudované oddychové zariadenia a orientačné informačné tabule s mapou. Časť cyklotrás je súčasťou gotického chodníka smerujúceho z mesta Nowy Targ do Kežmarku.

4.1.8.3 Historické pamiatky

Červený kláštor - pôvodne gotický kartuziánsky kláštor, ležiaci v pozoruhodnom vyústení potoka Lipník do prielomu Dunajca v obci Červený Kláštor. Po zničujúcom požiari v roku 1907 bol kláštor na ceste k zrúcanine až do roku 1945, kedy sa opäť začalo s jeho rekonštrukciou. Kláštor dostal kultúrne využitie umiestnením muzeálnej expozície, reštaurácie a ubytovne. Po celkovej rekonštrukcii v roku 1993 tu bola sprístupnená muzeálna expozícia, ktorá približuje históriu a kláštorný život mníchov rádu kartuziánov a neskôr rádu kamaldulov, ako aj vzácne umelecko – historické

pamiatky z Červeného Kláštora a celej oblasti severného Spiša. Areál bol vyhlásený z hľadiska architektúry a využitia za národnú kultúrnu pamiatku. (Obrázok 7)

Frydman – nachádza sa tu kostol sv. Stanislava Biskupa s gotickým presbytériom, ako aj kaštieľ (1590), pod múrmi ktorého boli pivnice na skladovanie vína.

Lesnica – v obci sa nachádza drevený kostol Sv. Doroty a murovaný kostol sv. Michala Archanjela (1757), ktorý bol postavený v starom gotickom slohu. Impozantná renesančná veža s náročnými podpornými piliermi bola postavená v roku 1792. K zaujímavostiam patrí baroková pozlátená socha bočného oltára, monštrancia i kalich.

Matiašovce – gotický kostol sv. Petra a Pavla apoštolov s renesančnou zvonnicou z konca 16. storočia je obkolesený stredovekým múrom, v ktorom sú kaplnky krížovej cesty s maľovanými obrazmi z r.1835.

Osturňa – najzachovalejšia goralská obec Zamaguria s tradičnými trojpriestorovými domami a uzavretými dvormi bola vyhlásená za pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry. V kostole sv. Michala sa nachádza cenná rokoková kazateľnica. (Obrázok 10)

Spišská Stará Ves – pôvodne gotický dvojloďový chrám Nanebovzatia Panny Márie z 2. polovice 14. storočia bol neskôr sčasti prestavaný v barokovom slohu.

Veľký Lipník – v gréckokatolíckom barokovo-klasicistickom kostole Sv. Michala Archanjela sa zachoval hodnotný ikonostas zo začiatku 20.storočia.

Hrad Czorstyn – jedno z najnavštevovanejších miest poľských Pienin. Z reštaurovaných ruín zámku je nádherný výhľad na priehradu s horami v pozadí.

Szczawnica – v tomto poľskom mestečku sa zachovali zvyšky kúpeľných domov z 19. a 20. storočia, ako aj neogotická kaplnka.

Zámok Niedzica – bol postavený v rokoch 1320-1330 na významnej obchodnej ceste neďaleko dnešnej slovensko-poľskej štátnej hranice. Pod svahom, na ktorom je postavený zámok je vybudovaný múr vodnej nádrže.

Grywald – drevený kostolík sv. Martina stojí na terénnej vyvýšenine, má štvorcovú vežu a zvonku je obložený šindľom.

4.1.8.4 Tradičné podujatia

Zamagurské folklórne slávnosti - festival ľudovej hudby, spevu a tanca, ktorý sa každoročne koná v Červenom Kláštore v amfiteátri pod Tromi Korunami a na nádvorí starobylého kláštora. Zúčastňujú sa ho súbory zo Zamaguria i zo susedných poľských regiónov.

Otvorenie letnej turistickej sezóny – kultúrno-spoločenská akcia, ktorá začína symbolickým odomknutím vôd Dunajca, spoločným splavom po rieke a končí ochutnávkou goralských jedál.

Pieninský duatlon – medzinárodné športové podujatie v terénnom behu a v jazde na horskom bicykli, konané na oboch stranách štátnej hranice.

Čisté hory a potoky - tradične organizovaná akcia, ktorej cieľom je každý rok pred začiatkom a po ukončení turistickej sezóny zbaviť prírodu všetkého, čo do nej nepatrí.

4.2 Pltníctvo v súčasnosti

Plte, ako najvýznamnejší prostriedok osobnej i nákladnej dopravy v minulosti, začala koncom 19. a začiatkom 20. storočia nahrádzať lacnejšia železničná doprava. Z pradávneho remesla sa pltníctvo postupne zmenilo na vyhľadávanú turistickú atrakciu. Najdlhšiu tradíciu má na Dunajci, ale počas niekoľkých posledných rokov prevzali túto atrakciu aj na Váhu, Orave a na Hrone.

4.2.1 Plte na Váhu

Myšlienku využiť potenciál krajiny a predstaviť ho formou turistickej atrakcie realizuje od roku 1999 Prvá pltnícka a raftingová spoločnosť s r.o., prostredníctvom obnovenej tradície pltníctva na Váhu, v jeho historicky najznámejšom úseku – v strečnianskej úžine, kde si rieka prerezáva cestu naprieč Malou Fatrou. Východiskovým bodom je Gazdovský dvor, kde sa turisti objednávajú a sústreďujú. Začiatok plavby na pltiach je na Pltisku Bariérová, pri ktorom sa nachádza parkovisko pre autobusy a individuálnych cestujúcich sem dopraví mikrobusedom (jazdné je započítané v cene). Koniec splavu je pri kompe cez Váh.

Plavba trvá 50 – 75 min. (v závislosti od vodného stavu) a počas nej čaká účastníkov historický výklad s množstvom zaujímavostí zo života pltníkov, a to v slovenskom, anglickom, nemeckom a francúzskom jazyku. Plte tu zdolávajú aj najnebezpečnejší úsek rieky, Strečniansku úžinu medzi skalami Margita a Besná s veľkými skalnými prahmi. Turisti majú možnosť uvidieť zrúcaniny Starého hradu a hradu Strečno, ale aj nivelačný bod - jediný na Slovensku z celkom siedmich základných bodov výškového merania bývalého Rakúska-Uhorska z roku 1889. Plte na Váhu pripomínajú veľké plytké korytá a na ich kormidlovanie pltníci nepoužívajú voľné bidlo, ale pevne ukotvené veslo. Plť ovládajú dvaja pltníci odetí v krojoch.

Na spestrenie ponuky atrakcie, ale aj na spríjemnenie návštevy tejto časti Slovenska, ponúka Prvá pltnícka a raftingová spoločnosť tiež zaujímavý doplnkový program: piknik s tradičným občerstvením v podhradí starobylého hradu Strečno, ľudovú hudbu a iné miestne i regionálne atrakcie a zaujímavosti.

Prístavisko: Pltisko Bariérová

Sezóna: 1. apríl – 31. október

Trasa: 7 km / 1 hod. – z Pltiska Bariérová

Kapacita plte: 12 osôb

Počet pltí: 10 ks

Cestujúci: od 3 rokov

Bezpečnosť cestujúcich:

- typová plť so základnými prvkami pasívnej bezpečnosti
- plávacie vesty (do 10 rokov – povinné, nad 10 rokov podľa záujmu).

Tabuľka 1 **Cenník lístkov – prepravné na pltiach** (Zdroj: www.plte.strecno.sk)

Cena lístka	dospelí	deti do 10 rokov / ZŤP	Študenti / dôchodcovia
individuálna	10 €	5 €	10 €
skupiny	9 €	4,50 €	9 €

4.2.2 Plte na Orave

Výhliadkové plavby po rieke Orava organizuje spoločnosť Tandem s.r.o. Pltnícka trasa vedie z obce Horná Lehota do Oravského Podzámku a trvá 1 hodinu. Spiatočnú cestu turisti absolvujú mikrobusedom. Počas plavby sa návštevníkom naskytne jedinečný pohľad na skalnaté bralo korunované Oravským hradom a vďaka odbornému výkladu o histórii pltníctva na Orave, ktorý je súčasťou plavby, sa vrátia aspoň na chvíľu do minulosti. Na požiadanie je možné zabezpečiť termínové vstupenky na prehliadku Oravského hradu naväzujúce časovo na splav plťou. Oravské plte sú vyrobené z masívnych klád (dĺžka 7m, šírka 2,3 m), takže síce nehrozia kaluže vody na dlážke ako pri pltiach na Dunajci, ale zároveň turistov neochráni vyššie boky pred špliechajúcou vodou v skalných prahoch. Plte sa nedajú rozobrať, takže po skončení plavby pre ne príde auto, navijákom si ich pritiahne na breh a odvezie ich späť do Hornej Lehoty. Zvlášť pre deti je pozorovanie tohto náročného, no vďaka praxi dobre nacvičeného, manévra veľmi zaujímavé.

Prístavisko: Horná Lehota

Sezóna: júl, august,
máj až október - formou objednávok.

Otváracie hodiny: denne od 9:00 do 17:00 hod.

Trasa: 5 km / 1 hod. – z Hornej Lehoty do Oravského Podzámku

Kapacita plti: 12.

Tabuľka 2 **Cenník lístkov – prepravné na pltiach** (Zdroj: www.plte-orava.sk)

Cena lístka	dospelí	deti do 5 / 14 rokov	Študenti / dôchodcovia
individuálna	10€	3 € / 5€	7 € / 8€
skupiny	9 €	2,4 € / 4 €	6,30/ 7,20€

4.2.3 Plte na Hrone

Projekt nazvaný „Tancujúce plte na Hrone“ odštartoval v roku 2005 a vrátil Hronu tradíciu pltníctva po takmer 60-ročnej prestávke. Táto podnikateľská aktivita rozširuje ponuku v oblasti vodnej turistiky v tomto regióne. Zájemci si môžu vybrať z niekoľkých trás, a to v úseku od Majera pri Banskej Bystrici až po Hronskú Dúbravu. Hlavná trasa je z lodenice a vodáckeho tábora Matúšov Dvor v Budči do Hronskej Dúbravy. Dnes už obnovená tradícia neslúži sa splavovanie dreva, ale výhradne na turistické účely a tomu sú prispôsobené aj plte. Plte na Hrone najviac pripomínajú tie na Dunajci, teda dohromady zviazané úzke člny, v prednej časti skráslené vetvičkami ihličnatých stromov. Počas plavby pltníci rozprávajú mnoho zaujímavostí o miestach, okolo ktorých sa plavia. Návrat zo všetkých objednaných trás na parkovisko pri lodenici v Budči zabezpečujú mikrobuses Hron je v najzaujímavejších úsekoch rýchlo tečúcou riekou, ktorá sa radikálne nemení, ale v jednotlivých lokalitách môže zaznamenať zmeny z týždňa na týždeň. Jednotlivé úseky môžu v závislosti od množstva vody a prebiehajúceho počasia meniť svoju obtiažnosť a tým sa mení aj čas potrebný k prekonaniu trasy. Vzhľadom k nepredvídateľným situáciám na rieke (hlavne množstvo vody v rieke) sa presný čas a miesto štartu dohodne 1 — 2 dni pred začatím plavby. V najnavštevovanejšom úseku Podbrezová - Banská Bystrica je plavba relatívne ešte možná pri 95-100 cm v Banskej Bystrici, pokiaľ kanál v Lopeji neodoberá vodu do miestnej vodnej elektrárne. V opačnom prípade treba štartovať z Nemeckej. Pri tomto stave sa ťažko hľadá cesta, dno pltní sa chytá o skaly a plytčiny, musí sa vystupovať a prenášať, ničia sa lode. Pri 110-130 cm je to už lepšie, ale stále je tu pri „nečítaní vody“ nebezpečenstvo zachytenia nejakej skaly. Stav 140-170 cm je pre niekoho ideálny a pre niekoho to už môže byť veľká a nebezpečná voda.

Prvé pltnícke združenie na Hrone so sídlom vo Zvolene by chcelo začať tohtoročnú pltnícku sezónu na prelome apríla a mája. V tejto sezóne chcú obmedziť pravidelné plavby a uprednostniť pltnícke výlety na dohodu, pretože sa obávajú nízkej hladiny rieky, ktorá im robila v predchádzajúcich rokoch problémy, ale aj nepriaznivého dopadu finančnej krízy na cestovný ruch.

4.2.4 Plte na Dunajci

Atraktívny splav po rieke Dunajec na tradičných drevených pltiach v malebnom prostredí Pieninského národného parku sa dá absolvovať z oboch strán rieky, po slovenskej i poľskej strane. Na plť sa dá nalodiť na niekoľkých miestach od obce Červený Kláštor až po vyššie položenú obec Lysá nad Dunajcom časť Nokle a na poľskej strane v obci Sromowce Wyzne v časti Katy. Splav slovenských plťí končí pri obci Lesnica, pri štátnej hranici s Poľskom a poľské plte pokračujú v plavbe do mesta Szczawnica alebo Kroscienko. Na oboch stranách trvá plavebná sezóna od apríla do októbra. Každoročne sa na rieke prepraví niekoľko stotisíc turistov. (Obrázok 5)

Do roku 1989 mala slovenská strana len okolo tridsať súprav plťí, plavby sa uskutočňovali pomerne v malom rozsahu a ani zďaleka nestačili uspokojiť všetkých záujemcov. Po roku 1989 nastal prudký rozvoj súkromného pltnického podnikania. V súčasnosti výhliadkové plavby plťou na spoločnom slovensko-poľskom úseku rieky Dunajec ponúka počas letnej sezóny 5 spoločností z troch základných prístavov (Nokle, Majere, Červený Kláštor), čo prináša veľký konkurenčný boj o turistov. Ich ponuka, ceny a priebeh plavby je veľmi podobná - líši sa iba v detailoch. Dĺžka trvania výhliadkovej plavby závisí od zvolenej trasy a od výšky hladiny Dunajca (max. výška 100 cm, min. 40 cm - pri nižšej hladine sa plte zachytávajú o kamene na dne rieky). Počas plavby turisti dostanú erudovaný výklad o prírodných krásach Pienin, o flóre a faune, ale aj o histórii, tradíciách pltníctva, a to v niekoľkých svetových jazykoch. Veľkou konkurenciou pri splave sú poľskí pltníci, ktorí disponujú približne 350 ks plťí, no prevádzkujú ich asi okolo 250 – podľa požiadaviek trhu.

Dnešná plť sa skladá z piatich člnov, ktoré majú šírku približne 45 cm a dĺžku 5,7m. Tieto sú spojené spinkou alebo žrdkou a cez vyvrtané diery sú pevne zviazané povrazmi. Prednú časť im zakrýva čečina, ktorá čiastočne chráni turistov pred špliechajúcou vodou (na odčerpávanie tejto vody z dna lodiek slúži drevená lopatka – *vylefka*). Jednotlivé časti plte majú presné názvy. Na plti je dovolené prepravovať dvanásť ľudí. Plavbu vedú dvaja skúsení pltníci, oblečení v goralskej veste a klobúku vyše trojmetrovými tyčami (vedúci pltník vpredu, pomocník vzadu) . Musia spoľahlivo poznať trasu plte, ale predovšetkým dno rieky, ktoré vplýva na silu prúdu. Právo viesť plť získava pltník až po skúškach a praxi pri skúsenom pltníkovi, pretože v minulosti došlo aj k niekoľkým tragédiám a obetiam na životoch. Kvôli bezpečnosti pred

začiatkom plavby turisti do 15 rokov dostanú vesty a na požiadanie ich dostanú aj neplavci. Ostatní musia mať vesty vo svojom dosahu a pri náhlej zmene poveternostných podmienok sú počas plavby povinní nosiť záchrannú vestu všetci cestujúci. Plte po skončení plavby rozoberú, naložia na nákladné autá a po ceste cez Veľký Lipník a Haligovce dopravlia do prístavísk. Kým nebola vybudovaná táto cesta, pltníci dopravovali plte späť kónskými povozmi po Pieninskej ceste.

Dunajec si vo vápencových bradlách Pienin vyhlbil asi osem kilometrov dlhý kaňon, známy ako Prielom Dunajca, ktorý má spád štyridsať metrov a sedem veľkých zákrut. Najatraktívnejšie miesta splavu sú tieto miesta:

- Vstupnou bránou do kaňonu rieky je špicatá skala s názvom Ostrá.
- Dominantou PIENIN je panoráma Troch Korún - päť skalných veží na južnej strane s až 100m vysokými stenami tvorí podobu koruny, najvyšším vrchom je Okruhlica s výškou 982 m.n.m.
- Jánošíkov alebo Zbojnický skok - najužšie miesto Dunajca, široké 10 m, hlboké 12 m.
- Miesto zvané Barštyk. Pena, ktorá sa nachádza v týchto miestach na hladine je rozpustený vápenec. Od nej je odvodený aj názov Pienin - peniaca sa voda.
- Vrch Holica. Obsahuje v sebe sedem strechovitých skál - Sedem skamenelých mníchov, ktorí podľa legendy skameneli preto, lebo odtrhli bohom zakázanú rastlinku.
- Vrch Facmiech. Rieka sa tu zatača skoro o 180 °.
- Najpomalší úsek rieky - Lenivé. Miesto, kde sa tradujú začiatky pltníctva na Dunajci. Na brehu stála krčma.
- Najkrajšia skala Pienin zvaná tiež Matka Pienin - Sokolica. Je spojená turistickým chodníkom s Troma korunami.
- Miesto nazývané Baňa so skalným bralom - Osobitou.
- Splav končí prírodným výtvorom - prielomom Lesnického potoka po domácky volaného Vylízaná.

Po skončení plavby majú turisti niekoľko možností na návrat späť z Lesnice do Červeného Kláštora. Obľúbeným spôsobom návratu je pešia turistika po nenáročnom turisticko - náučnom chodníku popri rieke Dunajec, ktorý je spoločný aj pre cyklistov. Bicykle je možné zapožičať si pri chate Pieniny, necelý kilometer nad prístaviskom,

a potom ho vrátiť v Červenom Kláštore v pobočke rovnakej požičovne. Pohodlnejším spôsobom je preprava autobusom či mikrobusedom – tiež od chaty Pieniny. Z prístaviska ku spomínanej chate sa môžu záujemcovia nechať vyviezť kočiarom, vystlaným ovčimi kožušinami.

K zaisteniu bezpečnosti a plynulej plavebnej prevádzky na vodných cestách vydáva Štátna plavebná správa (ďalej len „ŠPS“) v súlade s ustanovením § 39 písm. n) bod 2. zákona č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe *Poriadok k plavbe osobných plti a malých športových a rekreačných plavidiel na vodnej ceste Dunajec* (Plavebné opatrenie č. 71/2009). Plte, ktoré sa používajú na splav, podliehajú schváleniu a tiež registrácii na ŠPS. Každé plavidlo počas prevádzkovania musí byť:

- označené (evidenčné označenie musí byť viditeľne označené na vonkajšej prednej strane plavidla na obidvoch bokoch čitateľne a nezmazateľne latinskými písmenami a arabskými číslicami bez ozdôb s min. výškou 10 cm. Na plti musí byť vyznačená čiara max. ponoru v strednej časti na obidvoch bokoch, odpovedajúca max. hmotnosti 900 kg, nad ktorou je vyznačený max. počet cestujúcich. V zadnej časti na obidvoch bokoch musí byť namaľovaná slovenská vlajka o rozmeroch 21 x 15 cm.
- vybavené predpísanou výstrojou (minimálne - 3 bidlá, 1 lodný hák, 2 záchranné kruhy umiestnené 1 vpredu a 1 vzadu s lankami 15 - 20 m dlhými, vylievačka, a 1 vyvážovacie lano 15 m dlhé),
- spôsobilé na plavbu,
- musia mať platné lodné osvedčenie, ako aj uzavreté poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou.

Pltníctvo Dunajec - Červený Kláštor

Prístavisko: Červený Kláštor

Sezóna: 15.apríl - 31.október

Otváracie hodiny: denne od 9,00 do 17,00 hod.

Trasa: 9km/1,3 hod.: z prístavu plti pri Červenom Kláštore alebo z prístaviska
“Pod lipami“ pri múzeu Červený Kláštor do Lesnice. (Obrázok 1)

Počet plti: 16

Tabuľka 3 **Cenník lístkov – prepravné na pltiach** (Zdroj: www.pltnici.sk)

Cena lístka	dospelí	deti do 12 rokov	Študenti a dôchodcovia
individuálna	8,3 €	4,0 €	7,5 €
skupiny	5,5 € - 8,3 €	3,3 € - 4,0 €	4,5 € - 7,5 €

1. Pltnícka a Turistická Spoločnosť na Dunajci Červený Kláštor, s.r.o.

Prístavisko: Červený Kláštor

Sezóna: 1.apríl - 31.október

Otváracie hodiny: denne od 9,00 do 16,30 hod.

Trasa: 9 km/1.45 hod.: z prístavu plti pri obci Červený Kláštor do Lesnice

Počet plti: 12

Tabuľka 4 **Cenník lístkov – prepravné na pltiach** (Zdroj: www.1-pltnicka.sk)

Cena lístka	dospelí	deti do 12 rokov	Študenti a dôchodcovia
individuálna	9,0 €	5,0 €	7,0 €
skupiny	8,0 €	4,5 €	6,5 €
po 15,00 hodine	7,0 €	4,0 €	6,0 €

Združenie pltníkov Dunajec s.r.o.

Prístavisko: Majere

Sezóna: 1.apríl - 30.október

Otváracie hodiny: denne od 8,00 do 18,00 hod.

Trasa: 12 km/2.00 hod.: z prístavu plti pri obci Majere do Lesnice

Počet plti: 12

Tabuľka 5 **Cenník lístkov – prepravné na pltiach** (Zdroj: www.pltnictvo.sk)

Cena lístka	dospelí	deti do 12 rokov	Študenti a dôchodcovia
individuálna	9,0 €	4,5 €	9,0 €
skupiny	7,0 €		7,0 €
po 13,00 hodine	8,1€	4,0 €	8,1€

Pltníctvo Nokle - Spišská Stará Ves

Prístavisko: Nokle

Sezóna: 1.máj - 31.október

Otváracie hodiny: denne od 9,00 do 16 hod.

Trasa: 14 km/2.20 hod.: z prístavu plti Nokle za mestom

Počet plti: 5

Tabuľka 6 **Cenník lístkov – prepravné na pltiach** (Zdroj: www.nokle.sk)

Cena lístka	dospelí	deti do 12 rokov	Študenti a dôchodcovia
individuálna	12,0 €	6,0 €	12,0 €
skupiny	7,5 €	4,5 €	7,5 €

Antiqua Villa Penzión

Prístavisko: Nokle

Sezóna: 1.máj - 31.október

Trasa: 14 km / 2.20 hod.: z prístavu plti Nokle za mestom do Lesnice

Počet plti: 5

Tabuľka 7 **Cenník lístkov – prepravné na pltiach** (Zdroj: www.antiquavilla.sk)

Cena lístka	dospelí	deti do 10 rokov	Študenti a dôchodcovia
individuálna	10,0 €	5,0 €	10,0 €

Tabuľka 8 **Kilometrovník prepravných vzdialeností v km na rieke Dunajec**

Lysá nad Dunajcom							
2,4	Prístav Nokle						
6	3,6	Prístav Majere					
8	5,6	2	Červený Kláštor				
9,5	7,1	3,5	1,5	Červený Kláštor Camping			
17,5	15,1	11,5	9,5	8	Lesnica		
19,3	16,9	13,3	11,3	9,8	1,8	Szczavnica	
22,8	20,4	16,8	14,8	13,3	5,3	3,5	Kroszczenko

4.3 Swot analýza rozvoja subregiónu Zamagurie

Silné stránky (Strengths)

- Absencia priemyslu
- Vysoká nezamestnanosť
- História a množstvo kultúrnych pamiatok
- Zachovanie folklóru a ľudových zvykov
- Prírodné podmienky (PIENAP, cyklotrasy a mnoho turistických chodníkov)
- Výhodná geografická poloha (pohraničná oblasť s Poľskom)

Slabé stránky (Weaknesses)

- Malý rozsah ponúkaných služieb
- Malá ubytovacia kapacita subregiónu
- Sezónnosť
- Nerovnomerná koncentrácia návštevníkov v regióne
- Nedostatočná propagácia subregiónu
- Nedostatok vlastného kapitálu

Príležitosti (Opportunities)

- Rozširovanie ponuky služieb
- Zlepšovanie propagácie subregiónu
- Využitie programu obnovy vidieka pre rozvoj cestovného ruchu v regiónoch
- Rozvoj ľudového umenia a kultúrneho dedičstva
- Vytvorenie nových pracovných miest
- Prepojenosť so zahraničnými subjektami v oblasti cestovného ruchu

Riziká (Threats)

- Znižovanie kúpyschopnosti obyvateľstva
- Konkurencia významných turistických regiónov
- Neočakávané zmeny v preferenciách zákazníkov
- Zaostávajúca dopravná infraštruktúra
- Rastúca medzinárodná konkurencia na trhu cestovného ruchu
- Hospodárska recesia

Tabuľka 9 **Matica modelových stratégií analýzy SWOT pre rozvoj subregiónu Zamagurie**

Silné stránky	V	H	VH	Slabé stránky	V	H	VH
Absencia priemyslu	0,2	3	0,6	Malý rozsah ponúkaných služieb	0,1	3	0,3
Vysoká nezamestnanosť	0,1	4	0,4	Sezónnosť	0,2	4	0,8
História a množstvo kultúrnych pamiatok	0,2	4	0,8	Nerovnomerná koncentrácia návštevníkov	0,1	3	0,3
Prírodné podmienky	0,2	5	1,0	Malá ubytovacia kapacita subregiónu	0,2	4	0,8
Výhodná geografická poloha	0,2	5	1,0	Nedostatočná propagácia subregiónu	0,2	3	0,6
Zachovanie folklóru a ľudových zvykov	0,1	4	0,4	Nedostatok vlastného kapitálu	0,2	3	0,6
Súčet	1	25	4,2		1	20	3,4
Príležitosti				Riziká			
Rozširovanie ponuky služieb	0,1	4	0,4	Znižovanie kúpyschopnosti obyvateľstva	0,2	3	0,6
Zlepšovanie propagácie subregiónu	0,2	3	0,6	Neočakávané zmeny v preferenciách zákazníkov	0,1	2	0,2
Využitie programu obnovy vidieka	0,2	4	0,8	Konkurencia významných turistických regiónov	0,1	3	0,3
Rozvoj ľudového umenia a kultúrneho dedičstva	0,2	4	0,8	Zaostávajúca dopravná infraštruktúra	0,3	4	1,2
Vytvorenie nových pracovných miest	0,2	4	0,8	Rastúca medzinárodná konkurencia na trhu	0,2	3	0,6
Prepojenosť so zahraničnými subjektami	0,1	5	0,5	Hospodárska recesia	0,1	2	0,2
Súčet	1	24	3,9		1	17	3,1

Legenda: V - váha, H – hodnota, VH – vážená hodnota

Po ohodnotení jednotlivých bodov na základe stupnice:

1 – 2 slabé

3 – 4 stredné

5 – 6 silné

Je výsledok:

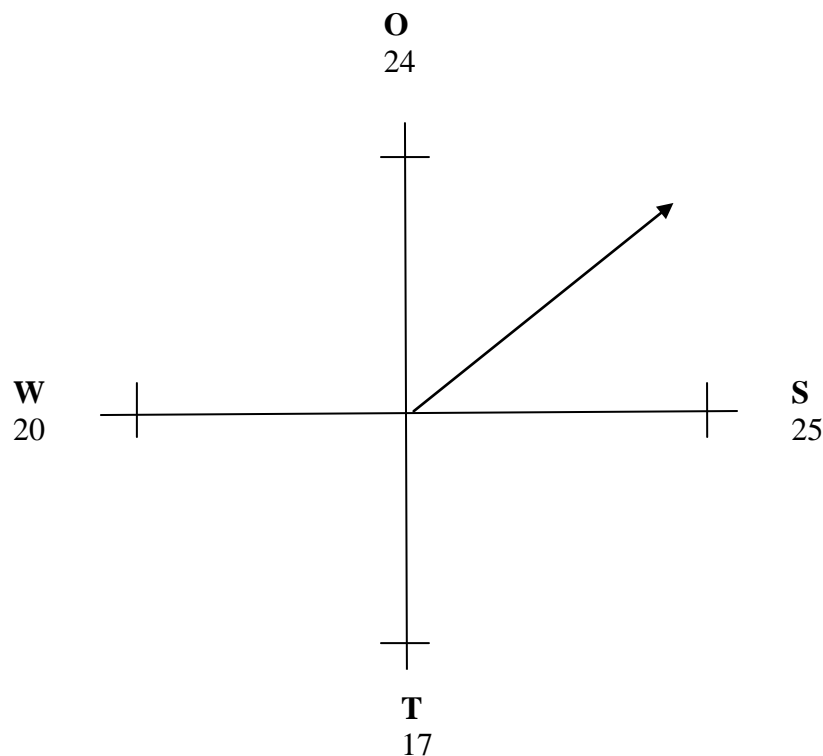
S – 25

W – 20

O – 24

T – 17

Obrázok 8: Grafická interpretácia Swot analýzy

Z hodnotenia silných a slabých stránok subregiónu Zamaguria vyplýva, že má všetky predpoklady pre trvaloudržiateľný rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Jeho potenciálom sú prírodné krásy Pieninského národného parku, história, kultúrne pamiatky, udržiavané ľudové zvyky, pôvodný krajinný ráz bez priemyslu, malá hustota obyvateľstva s veľkou nezamestnanosťou. Stúpajúci trend rozvoja cestovného ruchu je predpokladom zvyšujúcej sa zamestnanosti. Najväčšou slabinou regiónu je zaostávajúca dopravná infraštruktúra, nevýrazná propagácia a investičný kapitál.

5 Diskusia

Po vstupe Slovenska do Schengenského priestoru sa otvorili nové možnosti rozvoja cestovného ruchu i cezhraničnej spolupráce. Slovensko má aj napriek svojej veľkej rozlohe pozoruhodné množstvo prírodných krás, ale i kultúrno – historických pamiatok. Dôležité je, aby zahraniční turisti prestali vnímať našu krajinu len ako Vysoké Tatry a Bratislavu a do centra ich záujmu sa začali dostávať aj ostatné regióny Slovenska.

A práve v odľahlejších a priemyselne nerozvinutých oblastiach sa v posledných rokoch, tak ako v zahraničí, začal rozvíjať vidiecky turizmus a agroturistika. Ďaleko od rušných miest a preplnených turistických stredísk hľadajú ľudia, prostredníctvom návratu k prírode a tradíciám možnosť oddychu, regenerácie a aktívneho trávenia voľného času. Túto skutočnosť uvádzajú vo svojej charakteristike vidieckeho cestovného ruchu aj Otepka a Habán (2007). Najpríťažlivejšia je dovolenka na vidieku pre rodiny s deťmi. Na jednej strane je pobyt na vidieku lákavý aj pre menej solventných obyvateľov, na strane druhej vidiecky turizmus, prostredníctvom dopytu po službách zo strany turistov, vplýva na rozvoj podnikateľských aktivít, potrebu vytvorenia nových pracovných miest a tým aj na zlepšenie životnej úrovne obyvateľov vidieka. Subregión Zamaguria ponúka možnosti rozvoja rôznych druhov cestovného ruchu – rekreačného, kultúrno – poznávacieho i športového.

Cestovný ruch má veľký vplyv na ekonomické ukazovatele a tento región nie je výnimkou. Je priam ukázkou toho, ako v turistickej sezóne celý región ožíva, a to nielen z pohľadu pohybu turistov, ale aj dopytu po sezónnej práci. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj Jarábková (2007), ktorá tvrdí, že cestovný ruch je významným ekonomickým nástrojom pre hospodársky prínos krajiny.

Na základe riadeného rozhovoru s prevádzkovateľmi pltníckych spoločností vyplýva, že hlavný fenomén vidieckeho turizmu v regióne Zamaguria – PLTNÍCTVO, je naviazaných mnoho pracovných, či podnikateľských aktivít a má preto veľký ekonomický prínos, o čom sa zmieňuje v historickom prehľade pltníctva aj Huska, M. (1972).

Život v podhorských oblastiach severného Slovenska bol ťažký v minulosti a zložitý je aj dnes. Keďže v dôsledku drsnejších klimatických podmienok ľudia neuvážili len roľníctvo, venovali sa rôznym remeslám a dôležitým zdrojom príjmov

bolo v zalesnených oblastiach v okolí veľkých riek aj pltníctvo. Ľudia sú veľmi vynaliezaví, majú radi dobrodružstvo a spoznávanie prírodných krás, a tak sa z dávneho remesla stala turistická atrakcia, ktorá využíva prírodný potenciál a je nepochybne najvýznamnejším lákadlom celého subregiónu.

Pltníctvo je v priebehu sezóny zdrojom zamestnania pre stálych zamestnancov a počas školských prázdnin aj pre mnoho brigádnikov.

Základným predpokladom rozvoja cestovného ruchu sú ubytovacie a stravovacie služby. Zvýšenie počtu účastníkov vidieckeho turizmu a ekonomické výsledky podnikateľov môže ovplyvniť zabezpečenie širokého sortimentu rozličných doplnkových služieb. Ďalšia - druhotná zamestnanosť je preto naviazaná na služby, ktoré turisti pri návšteve splavu plní využívajú - doprava, požičovňa bicyklov, kajakov a raftov, reštaurácie, ubytovanie v penziónoch, ale zanedbateľné nie je ani ubytovanie na súkromí. Habán a Otepka (2004) zaraďujú spomínané služby medzi realizačné (materiálno-technické) predpoklady existencie a rozvoja cestovného ruchu.

Pre podstatnú časť turistov splav plní predstavuje náplň jednodňového výletu z neďalekých susedných regiónov. Určitá časť turistov po návšteve Zamaguria pochopí, že tento subregión poskytuje veľa iných rozmanitých možností turistiky a rekreácie, čo je dôvodom ich opätovného návratu, ale už na dlhší čas.

Pre prilákanie turistov do tohto subregiónu je veľmi dôležitá propagácia. Túto skutočnosť potvrdzujú aj Balážová-Papcunová-Jarábková (2007), podľa ktorých propagácia, osobná komunikácia a public relations patria k základným nástrojom marketingovej komunikácie. Pltníci a spoločnosti zaoberajúce sa cestovným ruchom vynakladajú veľké úsilie aj v propagácii splavu po rieke Dunajec, a to rôznymi spôsobmi – prostredníctvom web stránok, prezentáciou sa na rôznych cestovných veľtrhoch, uzatváraním kontraktov s cestovnými kanceláriami. Tieto aktivity kladne prispievajú na celkovú propagáciu a návštevnosť subregiónu.

Na základe týchto skutočností možno súhlasiť s tým, že dynamiku rozvoja vidieckeho turizmu na Slovensku ovplyvňuje celý rad faktorov, silných a aj slabých stránok. Dôležitým predpokladom rozvoja regiónu je spolupráca medzi podnikateľmi, obcou i miestnou samosprávou, aby na základe vhodných ekonomických, legislatívnych a organizačných opatrení došlo k eliminovaniu niektorých slabých stránok.

6 Návrh na využitie poznatkov

Bakalárska práca poskytuje prehľad odborných poznatkov z oblasti cestovného ruchu, vidieckeho turizmu i agroturistiky a môže slúžiť k rozšíreniu a prehĺbeniu poznatkov z danej oblasti. Zároveň práca mapuje historický vývin pltníctva na Slovensku a umožňuje chápať pltníctvo v širších súvislostiach a nielen ako turistickú atrakciu. V súčasnom období je splav na tradičných goralských pltiach po rieke Dunajec nepochybne najväčším lákadlom cestovného ruchu na Zamagurí a má preto významný vplyv na návštevnosť subregiónu a na celkový rozvoj obcí i celého Zamaguria. Z vyhodnotenia swot analýzy jednoznačne vyplýva, že tento subregión má všetky predpoklady na rozvoj vidieckeho turizmu a právom by mu malo patriť významné miesto medzi ostatnými regiónmi Slovenska.

Jednou z možností, ako sa vymaniť z „tieňa“ Vysokých Tatier a získať silnejšiu pozíciu na trhu cestovného ruchu, je ukázať turistom všetok potenciál tohto územia a udržať ich v tomto regióne dlhší čas. Hlavnými devízami tohto subregiónu je Pieninský národný park s neopakovateľnou scenériou, nádhernou flórou a faunou, s endemitmi, ako aj zdravé prostredie s relatívne čistým ovzduším a neznečistenými vodnými tokmi. Celé územie Pienin a Zamaguria je akoby predurčené na rodinné výlety, ponúka možnosť pešej turistiky i cykloturistiky. Červený Kláštor a okolité obce zas umožňujú spoznávať históriu a kultúru našich predkov. Z tohto dôvodu navrhujeme zamerať sa na primeranú propagáciu subregiónu prostredníctvom vhodnej reklamy na internete (web stránky jednotlivých obcí, Pienin i Zamaguria), v prospektoch cestovných kancelárií, vydávaním spoločných propagačných materiálov, ale aj prezentovaním sa na rôznych veľtrhoch cestovného ruchu doma i v zahraničí. Nezanedbateľnú úlohu na propagácii subregiónu má aj organizovanie rôznych spoločenských akcií a podujatí, z ktorých mnohé majú už dlhoročnú tradíciu. Dôležité je preto, aby obce spolu s podnikateľskými subjektami našli potrebné finančné zdroje a pokračovali v ich organizovaní. Udržiavanie ľudových tradícií a folklóru podporuje národnú identitu a je významnou súčasťou ponímania Slovenska a Slovákov v zahraničí.

Prilákať nových návštevníkov do subregiónu Zamagurie by pomohla i garancia kvalitných služieb. Navrhujeme preto, aby sa podnikatelia v spolupráci s obcami

zamerali nielen na dobudovanie dostatočného počtu ubytovacích a stravovacích zariadení, pri súčasnom rešpektovaní zachovania tradičnej vidieckej architektúry, vytvorenie rozmanitých doplnkových služieb, ale aj na vyškolenie kvalitného personálu. Každý turista očakáva, že za svoje finančné prostriedky, ktoré investoval do pobytu a jednotlivých služieb, dostane primeranú kvalitu. Profesionálny prístup a znalosť cudzích jazykov personálu sa považuje za samozrejmosť a popri atraktivite prostredia do značnej miery ovplyvní pocity s akými návštevník zo zariadenie, či regiónu odchádza, a teda aj jeho rozhodnutie vtátiť sa sem opäť.

Vzhľadom na spomínané naviazanie veľkého počtu pracovných miest na služby v tomto subregióne počas sezóny navrhujeme, aby podnikatelia rozšírili svoje aktivity aj na ponuku služieb mimo sezóny, keďže táto lokalita má mimoriadne vhodné podmienky i na realizáciu zimných športov a turistiky. Zvýšená ponuka pracovných miest by aspoň čiastočne obmedzila odchod vysoko kvalifikovanej i odbornej pracovnej sily z oblasti severného Spiša do zahraničia, či väčších slovenských miest a umožnila by domácim obyvateľom realizovať sa v ich rodisku.

Silnou stránkou Zamaguria je jeho geografická poloha, a preto navrhujeme sústrediť sa na vytváranie a podporu aktivít a podujatí, ktoré umožňujú rozvoj cezhraničnej spolupráce s Poľskou republikou.

Pre obecné samosprávy regiónu navrhujeme využitie Programu obnovy vidieka, zapájanie sa do rôznych projektov, spolufinancovaných z fondov Európskej únie, v snahe získať potrebné finančné zdroje na rozvoj infraštruktúry.

7 Záver

Bakalárska práca poukazuje na historický vývoj pltníctva, jeho význam v živote ľudí v minulosti, ale tiež jeho súčasný prínos na rozvoj vidieckeho turizmu v Zamagurí. Na základe výsledkov bakalárskej práce možno sformulovať nasledovné závery:

- Práca prispieva k rozšíreniu a prehĺbeniu poznatkov o vidieckom cestovnom ruchu, histórii pltníctva a živote pltníkov v minulosti.

- Subregión Zamagurie je vďaka svojim prírodným podmienkam, prítomnosti Pieninského národného parku s pozoruhodnou flórou a faunou, ale aj zachovalou architektúrou a folklórom, neobyčajne atraktívny a predstavuje veľký potenciál pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, čo potvrdilo aj vyhodnotenie silných a slabých stránok SWOT analýzy.

- Na základe analýzy súčasného stavu pltníctva na Slovensku vyplýva, že sa prevádzkuje hlavne na riekach Dunajec, Váh, Orava a Hron. Najrozvinutejšie je pltníctvo na rieke Dunajec. Je najväčšou atrakciou subregiónu a stále sa teší veľkej obľube u turistov. Zároveň je na ňu naviazaných veľa pracovných miest a služieb, čo pozitívne ovplyvňuje rozvoj vidieckeho cestovného ruchu i celého regiónu.

- Na slovenskom brehu rieky Dunajec sa prevádzkovaním pltníctva zaoberá celkovo 5 prepravných spoločností s celkovým počtom plŕí 50. Na poľskom brehu rieky Dunajec je 1 prepravná spoločnosť, ktorá zastrešuje celkovo 220 – 250 plŕí s väčším počtom majiteľov plŕí. Na rieke Dunajec je hlavná sezóna v období apríl až október.

- Vyhodnotenie SWOT analýzy poukazuje na to, že k silným stránkam patria okrem prírodných podmienok, množstva historicko-kultúrnych pamiatok, zachovalému folklóru a ľudových zvykov aj výhodná geografická poloha, čo umožňuje zamerať sa na rozvoj cezhraničnej slovensko-poľskej spolupráce.

- Absencia priemyslu a pomerne vysoká nezamestnanosť poskytuje príležitosť na rozvoj vidieckeho turizmu prostredníctvom rozširovania ponuky služieb, ich skvalitnenia, a to aj v období mimo hlavnej sezóny, pri súčasnom rešpektovaní ochrany prírodného prostredia a zachovaní kultúrno-historického dedičstva. Pltníctvo na rieke Dunajec má vysoký podiel na rozvoji vidieckeho turizmu, ale vzhľadom na veľký potenciál Zamaguria pre rozvoj cestovného ruchu je potrebné aktivizovať všetky silné stránky a využiť príležitosti, ktoré tento subregión poskytuje.

8 Použitá literatúra

1. BALÁŽOVÁ, E. - PAPCUNOVÁ, V. - JARÁBKOVÁ, J., 2007. Cestovný ruch a samospráva, Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2007, 100 s., ISBN 9788080698621
2. BENČIČ, S., 2007. Agroturistika a ekoturistika, Bratislava: Progressus Slovakia, 2007, 87 s., ISBN 978-80-969642-08
3. DANKO, Š. et al., 2003. Pieniny and Zamagurie: tourist guide, Sabinov: DINO, 2003, 77 s. ISBN 80-85575-32-9
4. DENISIUK, Z. et al., 2006. Pieniny – przyroda i czlowiek, Krościenko nad Dunajcem: Pieninski Park narodowy, 2006, 241 s., ISSN 1230-4751
5. GRIGER, M., 1988. Spišská Stará Ves a Zamagurie, Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, n.p., 1988, 192 s., 083-023-88 SSV
6. GÚČIK, M., 2006. Cestovný ruch-hotelierstvo-pohostinstvo - Výkladový slovník, Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2006, 216 s., ISBN 80-100036-0-3
7. HABÁN, M. - OTEPKA, P., 2004. Agroturistika, Nitra: SPU, 2004, 154 s., ISBN 80-8069-451-6
8. HANUŠIN, J., 2009. Prírodné krásy Slovenska, Bratislava: DAJAMA, 2009, 128 s., ISBN 978-80-89226-75-7
9. HASPRA, R.- MACH, F., 1993. Vidiacky turizmus a agroturizmus v zahraničí: metodická pomôcka pre agropodnikateľov č. 2, Bratislava: Réka, 1993, 79 s., ISBN 80-88731-04-6
10. JARÁBKOVÁ, J., 2007. Vybrané kapitoly z cestovného ruchu, Nitra: SPU, 2007, 115 s., ISBN 978-80-8069-950-5
11. KASPAR, C., 1995. Základy cestovného ruchu, B. Bystrica: Trian, 1995, 142 s., ISBN 80-901166-5-5
12. KOVALČÍK, V., 1998. Pod erbom severu, Bratislava: Západoslovenské tlačiarne, 1998, 199 s., ISBN 80-967868-0-6
13. LACIKA, J., 2001. Podrobná cyklorutistická mapa: Tatry-Spiš-Zamagurie, Harmanec: Vojenský kartografický ústav, 2001, 72 s., ISBN 80-8042-450-0
14. MIHÁL, I.-DANKO, Š., 2009. Poklady Pienin a Zamaguria. Wealth oh the Pieniny

-
- and Zamagurie, Martin: Vydavateľstvo Matice slovenskej, s.r.o., 2009, 128 s., ISBN 978-80-8115-001-1
15. NOVACKÁ, L. et al., 2001. Služby a cestovný ruch, Bratislava: SPRINT, 2001, 523 s., ISBN 80-88848-78-4
16. OTEPKA, P. - HABÁN, M., 2007. Vidiacky turizmus a agroturizmus, Nitra: ÚVTIP NOI Bratislava, 2007, 120 s., ISBN 978-80-89088-52-2
17. OBUKOVÁ, E., 2011. Výlety po Slovensku s deťmi i bez nich, Brno: Computer Press, a.s., 2011, 128 s., ISBN 978-80-251-2613-4
18. PODOLÁK, J., 1972. Zamagurie, Košice: Východoslovenské Vydavateľstvo, n.p., 1972, 302 s.
19. RATAJ, V et al., 2010. Metodika písania záverečných prác na SPU v Nitre. Prvé prepracované vydanie, Nitra: SPU, 2010, 84 s., ISBN 978-80-552-0361-4
20. STRÍBRNÁ, M., 2005. Venkovská turistika a agroturistika, Praha: Profi Press, s.r.o., 2005, 65 s., ISBN 80-86726-14-2
21. VOLOŠČUK, I. et al., 1992. Pieninský národný park, Banská Bystrica: AKCENT press service, 1992, 384 s., ISBN 80-900447-5-1

Literárne zdroje dostupné na internete:

22. Regionalizácia cestovného ruchu v SR. 2008 [online] [cit. 2010-12-28]. Dostupné na internete: <<http://www.culture.gov.sk/cestovny-ruch/regionalizacia-cestovneho-ruchu-v-sr>>
23. Pltníctvo Dunajec Nokle Spišská Stará Ves. 2011 [online] [cit. 2011-03-02]. Dostupné na internete: <http://nokle.sk/>
24. Červený Kláštor. 2009 [online] [cit. 2010-12-28]. Dostupné na internete: <<http://www.cervenyklastor.sk/>>
25. Červený Kláštor. 2010 [online] [cit. 2010-12-28]. Dostupné na internete: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Červený_Kláštor>
26. Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky. [online] [cit. 2010-12-28]. Dostupné na internete: <<http://www.economy.gov.sk/nova-strategia-rozvoja-cestovneho-ruchu-sr-do-roku-2013/130538s>>

-
27. Regionalizácia cestovného ruchu v SR. 2008 [online] [cit. 2010-12-28]. Dostupné na internete: <<http://www.culture.gov.sk/cestovny-ruch/regionalizacia-cestovneho-ruchu-v-sr>>
 28. Spiš. [online] [cit. 2010-12-28]. Dostupné na internete: <http://www.spis.sk/>
 29. Pltníctvo Dunajec – Červený Kláštor. 2006 [online] [cit. 2011-03-02]. Dostupné na internete: <http://www.pltnici.sk/>
 30. 1. Pltnícka a Turistická Spoločnosť na Dunajci Červený Kláštor, s.r.o. 2005 [online] [cit. 2011-03-02]. Dostupné na internete: <http://www.1-pltnicka.sk/>
 31. Združenie pltníkov Dunajec – Majere. 2005 [online] [cit. 2011-03-02]. Dostupné na internete: <http://www.pltnictvo.sk/>
 32. Antiqua Villa. 2011 [online] [cit. 2011-03-02]. Dostupné na internete: <http://www.antiquavilla.sk/pages/sk/leto/pltnictvo.php>
 33. Štátna plavebná správa. 2009 [online] [cit. 2011-03-05]. Dostupné na internete: http://www.sps.sk/jweb/_files/dokumenty/Plavebne_opatrenie/archiv/PO71-2009.pdf
 34. Pieninský národný park. 2009 [online] [cit. 2011-03-05]. Dostupné na internete: <http://www.pieninyportal.com/index.php/sk/national-park-pieniny-pienap.page>
 35. Plte na Orave. [online] [cit. 2011-03-05]. Dostupné na internete: <http://www.plte-orava.sk/index.php/home>
 36. Plte na Váhu. [online] [cit. 2011-03-05]. Dostupné na internete: <http://plte.strecno.sk/page04.html>
 37. Z histórie pltníctva na Dunajci. 2011 [online] [cit. 2011-03-05]. Dostupné na internete: <http://www.plavba.net/pltnictvo/dunajec/>
 38. Fajčíková, K. 2009. Tancujúce plte sa na Hron vrátia. [online] [cit. 2011-03-05]. Dostupné na internete: <http://zvolen.sme.sk/c/4814414/tancujuce-plte-sa-na-hron-vratia.html>
 39. Plte na rieke Hron. 2011 [online] [cit. 2011-03-05]. Dostupné na internete: <http://www.kanoezvolen.sk/index.php?action=novinky&data=2005-07-15%281563%29.txt>
 40. Región Zamagurie. 2005 [online] [cit. 2011-02-05]. Dostupné na internete: <http://www.obce-mesta.sk/web/region.php?Zamagurie>
 41. Zamagurie. 2009 [online] [cit. 2011-02-01]. Dostupné na internete: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Zamagurie>
-

-
42. Zamagurie. [online] [cit. 2011-02-01]. Dostupné na internete:
<http://www.pieniny.sk/ciele/zamagurie/zamagurie.html>
43. Zamagurie. 2008 [online] [cit. 2011-02-01]. Dostupné na internete:
http://www.skonline.sk/lokalita_region.php?id=483
44. Zamagurie. 2009 [online] [cit. 2011-02-01]. Dostupné na internete:
<http://www.pieninyportal.com/index.php/sk/zamagurie.page>
45. Zamagurie a Pieniny. [online] [cit. 2011-29-01]. Dostupné na internete:
<http://www.eastslovakia.szm.com/zamagurie.htm>
46. Dunajec. 2010 [online] [cit. 2011-29-01]. Dostupné na internete:
<http://sk.wikipedia.org/wiki/Dunajec>

9 Prílohy

Obrázok 1 **Lokálna mapa splavu Dunajca** (Zdroj: www.pieniny.sk)

Obrázok 2 **Poľsko - Tri Koruny** (Zdroj: Habán, 2009)

Obrázok 3 **Prielom Dunajca** (Zdroj: Habán, 2009)

Obrázok 4 **Plte na rieke Dunajec v roku 1932** (Zdroj: archív obce Lechnica, 2010)

Obrázok 5 **Plte v súčasnosti** (Zdroj: www.pltnictvodunajec.eu/)

Obrázok 6 **Pasovanie za Gorala** (Zdroj: Habán, 2009)

Obrázok 7 **Kartuziánsky kláštor, Červený Kláštor** (Zdroj: www.visitslovakia.com)

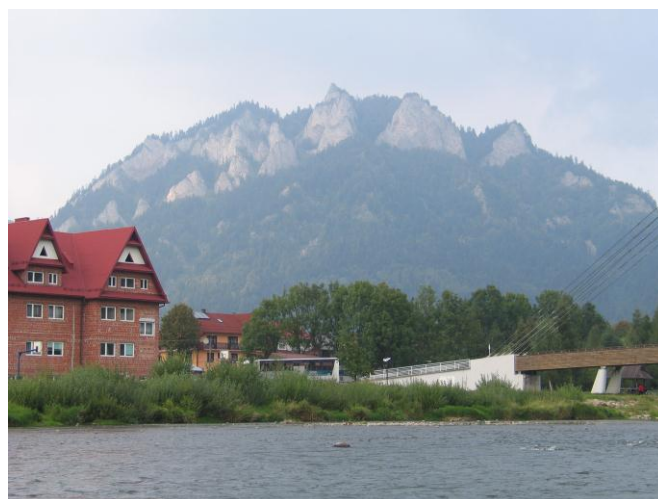
Obrázok 8 **Grafická interpretácia Swot analýzy**

Obrázok 9 **Eudová muzika na plti** (zdroj: www.goralskydvor.sk)

Obrázok 10 **Drevenica v Osturni** (zdroj: <http://www.obec-osturna.sk>)

Obrázok 1 Lokálna mapa splavu Dunajca (Zdroj: www.pieniny.sk)

Obrázok 2 Poľsko - Tri Koruny (Zdroj: Habán, 2009)

Obrázok 3 Priem Dunajca (Zdroj: Habán, 2009)

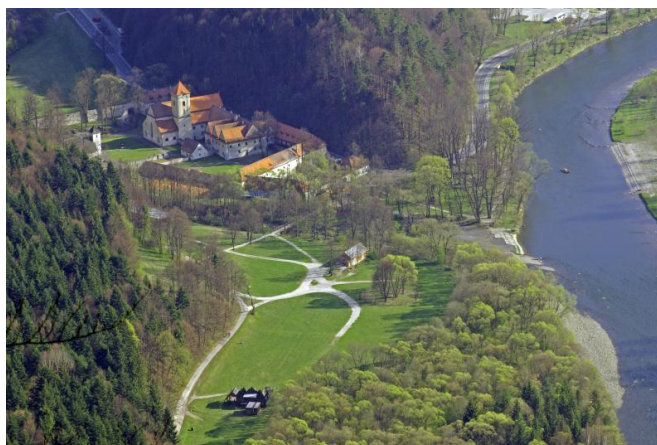
Obrázok 4 **Plte na rieke Dunajec v roku 1932** (Zdroj:archív obec Lechnica, 2010)

Obrázok 5 **Plte v súčasnosti** (Zdroj:www.pltnictvodunajec.eu/)

Obrázok 6 **Pasovanie za Gorala** (Zdroj: Habán,2009)

Obrázok 7 **Kartuziánsky kláštor, Červený Kláštor** (Zdroj: www.visitslovakia.com)

Obrázok 9 **Ľudová muzika na plti** (zdroj:www.goralskydvor.sk)

Obrázok 10 **Drevenica v Osturni** (zdroj: <http://www.obec-osturna.sk>)